ԹՎ. ՀԱՅԿ ԹՎԻ 1.89 — Կ ՊՈՒԼԻՍ — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 10/23 ՀՈՒՆՎԱՐ 1905 — 17 ՋԻԼՂԱՏԷ 1322 — 10 ԲԵԱՆՈՒՆԸ ՍԱՆԻ 1328

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ԺԷՐ ՆԻ ՑՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ԱՌՆՂԻՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գլաղը Ալի Ջամատէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւս չեն տրուիր

Մանկունների Էֆքեար

ՀԱՅԱԳԻՐ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیه یوی وسیاسی غزه‌تسی
صاحب امتیازی : اوهانس قریب
ادارهخانهسی باب عالی جادهسنده نومرو ۳۸

ԳԱՅԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50 ղ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Հարսանիքը (ջամուլ) եւ կարմրախսը (գրգիր) օտա ցանցառ համեմատութեամբ սկսած են իրենց գոյութիւնը ցոյց տալ մայրաքաղաքիս եւ գաւառներու զանազան կողմերը։ Թէեւ այս հիւանդութիւնները թերեւ բան մը կարծուած են ժողովրդական կոչմէ, բայց յոռի դարմանում մը եւ անխնամ ձգուիլը օտա անգամ վտանգաւոր հետեւանքներ կ'ունենան։ Ներկայ յօդուածը, որ ամէնեն հմուտ բժիշկի մը գրչէն ելած է, եւ զոր թարգմանաբար կը ներկայացնենք Ցեմն. ՀՖ. Փափազեան, լիուլի կը պարզէ հիւանդութեան պարագաները եւ անկէ զգուշանալու եղանակները։ Ընեանիքի պետեր եւ ծնողներ պէտք է ուշադրութեամբ կարդան եւ ջանան օգտուիլ անոր տրամադրութիւններէն։

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՐՍԱՆԻՔ ԵՒ ԿԱՐՄՐԱԽՏ

Հարսանիքը ընդհանրապէս ամբողջ հիւանդութիւն մըն է և հազիւ 3% մահ կը պատճառէ։ Բայց ասով հանդերձ պէտք չէ բոլորովին անվնաս կարծել։ Երբեմն իր պատճառած մահերու թիւը պատկառելի գումարի մը կը հասնի։ Այսպէս, Բարլզի մէջ հարսանիքէ մեռնողներու թիւը միջին հաշիւով 827 է։ Բնակչութիւնը 10000ը անցնող փրանսական 150 քաղաքներու մէջ իւրաքանչիւր տարի 3էն 5000 է հարսանիքի զոհերուն թիւը։

Պէտք է գիտնալ թէ հարսանիքի ծանրակշռութիւնը, հիւանդին տարիքին և հանգամանքին բնոյթին հետ մեծ համեմատութեամբ կը փոխուի. այսպէս, տղայոց մէջ, տղան օրքան պզտիկ ըլլայ, հարսանիքը նոյն համեմատութեամբ աւելի սաստիկ կ'ըլլայ։

Ինչպէս յայտնի է, Ժիւրկենսէն առաջինը ըլլալով կրցաւ ամնատի տրուած 6 ամիսէ նուազ տարիք ունեցող փոքրիկներու ախտազերծ թիւնը ապահովել. անկէց յետոյ այս նպատակին հասատական բազմաթիւ աշխատութիւններ սկսան հրատարակուիլ որոնց ամէնէն կարեւորը Սթէֆէնսիէն է։ Փոխադարձաբար, Պարթէլի կողմէ Բիլի մէջ պատրաստուած վիճակագրութեան մը համեմատ, վեց ամիսէ մէկ տարուան միջոցին մէջ հարսանիքը այնքան ծանր եղած է որ պատճառած մահերուն թիւը 100% է։

1–3 տարեկան տղոց մէջ հիւանդութիւնը աւելի ծանր է, բայց երթալով կը թեթեւնայ, և պատանիներու մէջ աւելի կը ծանրանայ։ Ասով մէկտեղ եթէ հարսանիքի ծանրակշռութիւնը տարիքի հետ կը փոխուի, այն ալ մէյն համաձայնակէն կ'խուսնի։ Միշէլ Լէվիի և Լավրնանի նման արժանաւոր տէր բժիշկներ կը թուին հիւանդներ որոնց 4էն և նորիկ 3էն մին կորսուած են։ Թուսոս կը թուի հաստատակ մը որուն միջոցին 90% մահ պատճառած է։ Հարսանիքի անվնասութիւնը դաւանողներ կ'ըսեն թէ հարսանիքը չէ որ մահ կը պատճառէ, հապա իրմէ առաջ եկած կնճռոտութիւններ։

Ըսենք թէ ասիկա ճշմարտանման չէ, որովհետեւ արիւնահոսային հարսանիքը որ արիւնահոսային ծաղիկին կը նմանի, ինքնին մահ յառաջ կը բերէ։ Կայ նաեւ անուժութիւն ու անկանոնութիւն առաջ բերող հարսանիք մը որ իր կարգին մահ կը պատճառէ։ Ըսել է հարսանիքն մահ կրնայ յառաջ գալ, թէեւ բացառութիւններ կան, և ընդհանրապէս հարսանիքէ բռնուող մը չէ՛ թէ այդ հիւանդութեան, հապա իրմէ յառաջ եկած կնճռոտութիւններուն է որ կը զոհուի։

Այդ կնճռոտութիւններէն թուենք ցնդութիւնքաստապը և խաչկատապը։ Բայց պէտք է դիտել թէ ատոնք հարսանիքի անվտանգութիւնը չեն կրնար հաստատել։

Տր. Ռէյվինկէր մահով վերջացուած ժամանակներէ 315 դէպքերու մէջ ազատուած է թէ 47, 30% հիւանդութեան մարէէն թունաւորելէն, 35, 23%ը ախտին կնճռոտումէն, 4,76% ախտին ուրիշի մը միանալէն պատահած են։ Ինչ պիտի ըսէինք հեղինակի մը համար երբ սա՛ ժամանակները մեռնողներուն մէջ չեկայէր աղիքային արիւնահոսութենէ մեռնողները, և կամ հիւանդութեան ծանրակշռութիւնը չափազանցուած ըլլալուն հաւաք գոյացնէր։ Իբր անոր վերջաբան ըսենք թէ պէտք չէ հարսանիքի անվտանգութիւնը չափազանցել։

Հոս անցեալի ըսենք թէ հարսանիքը ժայթքման չկսած փոխանցական է, և փոխանցման ամէն վտանգ ժայթքումն սկսելուն պէս կ'ան ետի։

Հարսանիքի փոխանցման մասին հեղինակներու կարծիքն է թէ հարսանիքը ծայր ասիման փոխանցական է նախ քան զժայթքումն նուազ փոխանցական՝ ժայթքման ատեն, և անփոխանց՝ ժայթքումէն յետոյ։

Հարսանիքի հակոտնեան է գրեթէ կարմրախտը։ Անփոխանց՝ նախ քան զժայթքումն, քիչ փոխանցական՝ ժայթքման ատեն, ծայր ասիման փոխանցական ժայթքումէն յետոյ։ Եւ ասոնք, ըստ Տք. Ռէյվինկէրի ճշմարտանման չեն։ Տք. Ռէյվինկէր իր գաղափարին ապացուցման համար կ'ըսէ. «1887ին Թուլուսի Պէլվիսէր հիւանդանոցին մէկ սրահին օրէ հարսանիքէ և կարմրախտէ առապաղներ կամքէս անկախ պատճառներով ստիպուեցայ դնել եւ կը սպասէի որ հարսանիքէ ապաքինողները կարմրախտէ, և կարմրախտէ ապաքինողներն ալ հարսանիքէ բռնուին։ Բայց ամենքն ալ ողջ առողջ մնացին. միայն կարմրախտաւոր մը հարսանիքէ բռնուեցաւ։ Ասիկա՝ դասական գաղափարներուն այնքան հակառակ էր որ ես պարզ զուգադիպութեան մը վերագրելով գոհացայ։ Սակայն երկու տարի վերջ Վ. Գ. Վէնսան և Լը Լուանի կողմէ հիւանդանոցներու բժշկական ընկերութեան համանման եզրակութիւն մը տեղեկագրուեցաւ, որով ապացուցուեցաւ թէ միայն հարսանիքէ ապաքինողէ մը կարմրախտ ապաքինեալ մը կը վարակուի։ Ուրեմն պէտք է ընդունիլ թէ հարսանիքը թեփոտման միջոցին (18րդ օրէն 20րդ օր) ալ փոխանցական է։—

Տեսնենք թէ ինչպէս փոխանցումը տեղի կ'ունենայ։—

Հարսանիքի փոխանցումը, հիւանդութեան՝ հիւանդէն առողջին անցնիլն է, եւ սակայն միջնորդներ ալ կրնան փոխանցման նպաստել ինչպէս որ Գ. Բանօնիս Ցիբօէ կղզիներուն մէջ հաստատած է։ Եւ Ասիկա բժիշկներու համար աւելի շահագրգռական է, որովհետեւ այդ միջնորդը իրենք են։ Հագուստներն ալ փոխանցման կրնան նպաստել։ Ասոր իբր հաստատութիւն դիտենք հետեւեալ իրական պատմութիւնը.—Հարուստ ընտանիքի մը տղոց հագուստը աղքատ ընտանիքի մը յանձնարարուած էր. բայց դեղձակը յետին աղքատութեան մէջ եղած ըլլալով, իր բնակած մէկ հատիկ սենեկին մէջ (որ իր երկու տղաքը հարսանիքէ պառկած էին) հագուստները կը կարէր։

Դերձակը հագուստները լմնցնելուն պէս, հարուստին զրկեց. քանի մը օր վերջ հարուստին տղաքը հարսանիքէ վարակուած էին։ Հաւկցուած ըլլալով վարակման պատճառը, խեղճ դերձակը իր հարուստ յանախորդներէն զըրկուեցաւ։

Նմանակով փոխանցումը թէեւ հաղուագիւտ պարագաներու մէջ տեղի կ'ունենայ, բայց պէտք չէ ուշադրութենէ վրիպեցնել։

Տք. Կոբա, յետագայ պատմութիւնը գրած է. —

«Ծանախորդներէս մին, իր քրոջմէն նմանակ մը կը ստանայ, որու մէջ կ'ըսէր. սիրելի քոյր, այս նմանակը գրած պահուս։ աղջիկս գիրկս է և իր վրայ հարսանիքի սկզբնաւորութիւն մը կը նշմարեմ։

Հետաքրքրական զուգադիպութեամբ մը այդ յանախորդուհին նմանակը կորդացած ատեն զաւակը գըրկած էր։ Քանի մը օր վերջ հարսանիքէ վարակուած էր պզտիկը։

Հարսանիքի դէմ ինքնապաշտպանութեան համար, հակառակ դասականներու, պէտք է ընդունինք թէ.

1. Հարսանիքի անվտանգութիւնը չափազանցուած է,

2. Հարսանիքը մինչեւ թեփոտման միջոցն իսկ փոխանցական է։

3. Հարսանիքային ժահը մածուցիկ է և կրնայ փոխանցուիլ, առողջ միջնորդներու հագուստներու, անկողնոյ առարկաներու եւ մինչեւ իսկ նամակներու միջոցաւ։ Պէտք է ի միտ առնել թէ հարսանիքի դէմ ինքնապաշտպանութիւնը բնաւ պէտք չէ զանց առնել, ըստ բազմաթիւ հեղինակներու։

Փափաքելի էր որ հարսանիքէ բռնուողները, ախոյն յայտարար նշանները երեւելուն պէս, իրենց խնամարկուներուն հետ ուրիշներէ անջատուէին։

Փափաքելի էր նաեւ որ հարսանիքէ բռնուողներուն և անոնց խնամարկուներուն հագուստները, ճերմակեղէնները հականեխուէին և բժիշկներն ալ պէտք չէ հարսանիքաւորի մը քովէն զատուին առանց լուալու առնուազն ձեռքերն ու երեսը և փոխելու վրանոցը. ինչպէս նաեւ պէտք է զգուշանալ հարսանիքաւոր տղայ մը գրկերնիս եղած ատեն ուրիշի նամակ գրելէ։

ԱՌԱՋԻՆ ՄՍՄՈՒԼԸ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Գանուած լաւագոյն տեղեկութիւններուն համաձայն Աբգար Դպիր անունով Հայ ուսումնական մը Հայերէն տառեր ձուլել տուաւ առաջին անգամ Հռոմայ մէջ և 1567ին առաջին Հայ մամուլը հաստատեց ի Կ. Պոլիս։ Երկու տարուան մէջ հրատարակեց փոքրիկ Քերականութիւն մը և երեք ուրիշ գրքոյկներ։ Կ'ըսուի թէ այդ հատորներէն եռաքը 100 տարի Հայերէն ուրիշ հրատարակութիւն չերեւցաւ։ Կ. Պոլսոյ մէջ։ 1678ին Երեմիա Չէլէպի հրատարակեց տետրակ մը. կրօնական քանի մը ոտանաւոր և Սուրբ Տեղեաց Ճանապարհագրութիւն մը։ 1700ին երկու Հայ տպարան կար Պոլսոյ մէջ. և 1701ին Սարգիս Դպիր Յովհաննէսեան տպարան մը հաստատեց, որ իբր 50 տարի շարունակեց կ'ըսուի։ Այդ շրջանին ամէնէն նշանաւոր հեղինակն էր ուսեալ և բարեպաշտ Պարիարք Յակոբ Նալեան, որ մեռաւ 1764ին։ Նալեանի օրով մայրաքաղաքիս մէջ հրատարակուեցան Հայերէն իբր 60 գիրք, մեծ մասամբ կրօնական։ Ասոնցմէ ոմանք թարգմանութիւններ էին Լատիներէնէ, Յունարէնէ, Ֆրանսերէնէ և Անգլերէնէ։ Մին էր Նեւտոնի իմաստասիրութիւնը։ Հայ քանի մը տպարաններ բացուեցան և նշանաւոր շատ Հայ գրողներ երեւցան 18րդ դարու վերջին կիսուն, մանաւանդ երկարատեւ պատրիարքութիւնը օրով Կաղզուանցի Փոքուզեան Զաքարիայի, որ մեռաւ 1799 Մարտ 11ին։ Հրատարակուած գործերէն ոմանք կը վերաբերէին եկեղեցական երգեցողութեան, ոմանք ալ բժշկական նիւթերու՝ Լատիներէնէ թարգմանուած։ 19րդ դարուն սկիզբները, բացի օրացոյցներէ, մասնաւոր յիշատակութեան արժանի հայերէն գրքեր չհրատարակուեցան Պոլսոյ մէջ։ Բայց 1812ին կազմուեցաւ Հրատարակչական առաջին Հայ ընկերութիւնը, որու ծախքով նոյն տարին սկսաւ Վենետիկի մէջ Դիւցազ Բիւզանդեան երկչաթաթերթին հրատարակումը։ 1829ին Գրիգոր Փէշտիմալճեան Պատուելին (1773-1837), որ իր ժամանակիցներուն մէջ առաջին տեղը կը գրաւէր իբրեւ Հայագէտ և կրօնագէտ, տպագրել տուաւ իր Քերականութիւնը, նաեւ «Կրթութիւն Քաղաքավարութեան» որ կ'ըսուի թէ Պոլսոյ մէջ մաքուր աշխարհաբարով հրատարակուած առաջին գիրքն է։ Արարատեան տպարանը հաստատուեցաւ 19րդ դարու առաջին քառորդին մէջ և 50 գիրք հրատարակեց մինչեւ 1834։ 1831ին տպաւ Մոնթեքոր Օթոմանի հրատարակումը Ֆրանսերէն լեզուով։ Այդ եղաւ Թուրքոյ առաջին լրագիրը։ Նոյն տարին սկսաւ Թագվիմի Վաղապի, Թուրքերէն առաջին լրագրին, հրատարակումը։ Այս երկու թերթերուն ալ հրատարակիչն էր Ալէքսանդր Պլէք անուն Անգլիացի մը։ Այդ նոյն տարին էր որ Տր. Կուսէլ Պոլիս ժամանեց։ 1832ին նոյն Տպարանը կսկսի հրատարակել Թուրքիոյ Հայերէն առաջին լրագիրը, որ կը կոչուէր Լրագիր Մեծի Տէրութեանն Օսմանեան, թէպէտ 1794ին Հայերէն թերթ մը հրատարակուած էր Հնդկաստանի Մատրաս քաղաքին մէջ։ Պոլսէն դուրս ուրիշ երկու տպարան կար։ Մին էր Երուսաղէմի Ս. Յակոբայ վանքինը 1834ին հաստատուած, միւսն էր Ամերիկեան միսիոնարութեանը, 1833ին Մալթայէ Իզմիր փոխադրուած։ Յունատառ առաջին թերթը Անաթոլի, թրքաբարբառ, հրատարակուեցաւ 1840ին։ Յունարէն առաջին թերթը Վիգանթիս հրատարակուեցաւ 1843ին։ 1840ին Աւետարան երկչաթաթերթը սկսաւ հրատարակուիլ Իզմիրի մէջ։ 1868ին հրատարակուեցաւ Հայերէն Օրագիր օրաթերթը։ Մասիս, որ իբրեւ շաբաթաթերթ սկսաւ 1852ին, 1879ին օրաթերթ եղաւ։ Համառօտիւ, Թուրքիոյ մէջ առաջին թերթին հրատարակումէն իբր 30 տարի ետքը լոկ մայրաքաղաքիս մէջ, կարճ կամ երկար տեւողութեամբ, իբր տասուն լրագիր կը հրատարակուէին այլ եւ այլ լեզուներով — Թուրքերէն, Հայերէն, Յունարէն, Ֆրանսերէն և Անգլերէն — և անոնցմէ շատեր օրաթերթ էին։

Բողոքական պարբերականներէն Դիւցակ հրատարակուեցաւ քանի մը տարի, և անոր յաջորդեց 1882ին Բիւրակն, որ նախանձելի հաճար մը շահեցաւ իբրեւ հանդէս մասնաւոր քան իբրեւ լրագիր։ Ամերիկեան միսիոնարութեան տպարանը, Մալթայի մէջ հաստատուած 1822ին, երեք մամուլ ունէր, և Անգլերէն, Յունարէն, Հայերէն և Սրաբերէն տառեր։ Սակայն տպագրութեան մեծագոյն մասն էր Իտալերէն, արդի Յունարէն և Հայատառ Թրքերէն։ Կարեւորագոյն հրատարակութիւնը եղաւ Թրքերէն Նոր Կտակարանը Հայ տառերով տպուած։ Թարգմանութիւնը Տր. Կուսէլ կատարեց կարգեալ եպիսկոպոսի օգնութեամբ։ Մալթայի մէջ մամուլին հաստատման թուականէն (Յուլ. 1822) մինչեւ Դեկ. 1833 իբր 350,000 օրինակ տպագրուած է։ Տարի մը արդէն Յունարէն լեզուով 14 գիրք հրատարակուեցաւ 78000 օրինակ։ Այս գիրքերուն գրեթէ ամէնքն ալ ծախուեցան։ Ամերիկեան մամուլը Իզմիր փոխադրուեցաւ 1833ին, հոն գործը շարունակեց մինչեւ 1853։ Այդ քսան տարուան մէջ տպարանը երեք մամուլ և տասը լեզուէ տառ գործածեց, և հրատարակեց ընդամէնը 693,210 մասեր Սուրբ Գրոց, կրօնական և կրթական գիրքեր և տետրակներ արդի Յունարէն, Հայերէն, Հայատառ Թրքերէն, Եբրայեցերէն, Սպաներէն և Պուլկարերէն լեզուներով։ Միսիոնարական մամուլը 1838ին սկսաւ Իզմիրի մէջ հրատարակել ամսաթերթ մը արդի Յունարէն լեզուով։ 1839 Յուլ. 1ին ալ սկսաւ նոյնին հրատարակումը Հայերէն լեզուով՝ Շեմարաւ Պիսանի Դիտելեաց անունով։ Այս ամսաթերթը քանի մը տարի շարունակեց և շատ դնահատուեցաւ, Յոյներէն և Հայերէն։ Ժամանակ մը իբր 1200 բաժանորդ ունէր։ 1855ին միսիոնարութիւնը այս ամսաթերթին տեղ սկսաւ հրատարակել Աւետարերը։

Այսօր Պոլսոյ մէջ կը հրատարակուին Օսմաներէն 4 օրաթերթ, 1 շաբաթաթերթ՝ կիներու և տղայոց յատուկ, 1 երկշաբաթաթերթ, 3 պատկերազարդ շաբաթաթերթ և 2 զինուորական լրագիր։ Հայերէն 6 օրաթերթ, 1 երկշաբաթաթերթ և 5 շաբաթաթերթ։ Յունարէն 6 օրաթերթ և 3 շաբաթաթերթ։ Պուլկարերէն 1 երկշաբաթաթերթ, Սերբերէն 1 շաբաթաթերթ, Հրէերէն 1 երկշաբաթաթերթ և 1 եռաշաբաթաթերթ, Անգլերէն 2 օրաթերթ, Ֆրանսերէն 3 օրաթերթ, 1 շաբաթաթերթ և 1 ամսաթերթ, Գերմաներէն 1 երկշաբաթաթերթ, Իտալերէն 1 ամսաթերթ։

Ամերիկացիները, երբ իրենց մամուլը Իզմիրէ Կ. Պոլիս փոխադրեցին, պէտք չունեցան ուրոյն տպարան մը պահելու, վասն զի կրնային իրենց թէ՛ հանդէսները և թէ՛ գիրքերը տեղային լաւ կազմակերպուած տպարաններու մէջ տպել։ Անցեալ 50 տարուան մէջ Ամերիկացի միսիոնարներուն հրատարակչական ամէնէն կարեւոր գործը սա է որ, մեծ մասամբ Անգլիական և Ամերիկեան Աստուածաշունչի Ընկերութիւններուն ծախքով և տեղացի ձեռնհաս ուսումնականներու օգնութեամբ, կրցան հաստատութիւններ տեսած ենք, հետեւաբար չնորհակալ ըլլալով հանդերձ, ձեր այս չափ վեհանձն առաջարկին, կը խնդրեմ որ չը վշտանաք եթէ զայն չի կրնանք ընդունիլ։

Բոլ գիտէր թիկին Ադամեանի ու աղջկանը մեծ սրտութիւնը, բայց չէր կարծեր որ ասոնք ալ նոյնչափ մեծ սիրտ ըլլար, և սակայն միւս կողմէ մասէն տեղեակ ըլլալով անոնց նիւթական կացութեան, փոխանակ յուսահատելու, ա՛լ աւելի պնդեց ու միշտ շարունակելով իր փափկանկատ ձեւերը։

— Ասկէ ետք, ըսաւ, եթէ դիս ալ ձեր ընտանիքին մէկ անդամը չի նկատէք. չա՛տ դժբաղդ պիտի սեպեմ զիս։ Իմ հասատա համոզումս այն է թէ մեր և ձեր ընտանիքին մէջ խախտ չը կայ այլեւս, հետեւաբար երբ առաջարկ մը կ'ընեմ, անհրաժեշտ է որ առանց առարկութեան ընդունիլ ան։ Եւ չէ թէ մինակ համակերպիլ կը պահանջեմ ձեզմէ, այլ միեւնոյն ժամանակ կը խնդրեմ որ բոլորովին դաշտնի պահէք այս ձեռնարկս, նոյն իսկ Վարդանոյշին ու անոր մօրմէն ալ։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՐԹՈՆԸ 257

ՊՍԿԻՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՑ

ՀԷՊ
ՏՂԱԿԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՀԵՌԱԳՐԷ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԶ.

Իսկ Բոլ բոլորովին նուիրուած էր Վարդանոյշի և ժամանակին մեծագոյն մասը զեղանի աղջկան հետ իրենց ապագայ կենակցութեան ծրագիրները կազմելով կ'անցընէր։ Տիկին Ադամեան ալ եւս երբեմի խոժոռադէմ կինը չէր։ Հիմա սիրայօժար կը թոյլատրէր աղջկանը որ Սաղաթիէլի զաւկին մտերմութիւնները վայելէ. միւս կողմէ ինքալ ամէն ճիգ կը թափէր, եթէ ոչ սեծարժէք, զէթ վայելուչ օժիտ մը պատրաստելու համար անոր։

Վարգեւեաններու և Պ. Բոլայի համար օժիտը թէև ամէնէն կարեւոր խնդիրն էր, սակայն մասնագութիւն պատճառելու հանգամանք չունէր։ Իրենց հարստութեան չնորհիւ, երկու ընտանիքներն ալ դիւրաւ կրնային պատրաստել ամէնէն խնամաս օժիտները որոնց համար արդէն բանակցութեան մտած էր Տիկին Վարգեւեան քանի մը տուներու հետ։ Տիկին Ադամեանի համար սակայն խնդիրը կը տարբերէր, անիկա իրաւ է որ միլիոնատէր մը զաւկին հետ կ'ամուսնացընէր իր աղջիկը և շատ հաւանական էր որ փեսան ապագային օգնէր իրենց, եւ սակայն անոր ապագայ օգնութիւնները չէին կրնար ազդել իր պատրաստելիք ներկայ օժիտին վրայ որ մեծ մասնագութիւն կը պատճառէր իրեն, քանի որ իրենց նիւթական համեստ կացութիւնը բոլորովին անհամապատասխան էր ծրագրուած օժիտներուն։

Միւս կողմէ Բոլ և նկատողութեան առած էր օժիտի պարագան և իր այնչափ սիրած նշանածը միւս երկու աղջիկներուն առջին պզտիկ չը ձգելու դիտումով, կը մտադրէր դրամական մեծկակ նպաստ մը ընել զոքանչին։ Ասիկա ալ իր անտեղութիւնը ունէր սակայն. դերձակուհին և աղջիկը վերջին ծայր պատուախնդիր էին, և ասանկ նպաստ մը գուցէ սառնացուցիչ նկատէին իրենց անձին դէմ։ Ուստի երեսաստարդը նշանածին ու անոր ընտանիքին արժանապատուութիւնը նպատակէնս ունենալով՝ չէր կրնար ուրիշ կերպով համաձակիլ ծրագրած նպաստը անոնց մատուցանելու։

Դեռ օժիտի ձեռնարկ մը եղած չէր և ոչ մէկ կողմէ, Տիկին Վարգեւեան և Ամէլի թէեւ նախապէս կը փափաքէին զատ զատ պատրաստել Վարդանոյշի օժիտը, և սակայն հիմա անոր՝ Բոլի հետ նշանուելէն ետք, պատշաճութեան հակառակ կը նկատէին ատանկ ձեռնտուութիւն մը, միշտ վախնալով որ թէ՛ Սաղաթիէլեանները և թէ Ադամեանները սառնացուցմ մը պիտի նկատեն ասիկա իրենց։

Ուստի այս ձգձգումներուն մէջ, օր մը Բոլ տներոջը հետ առանձնանալով,

—Կեանքի ամէն ելեւէջները երկուքս ալ տեսած ենք ըսաւ, դուք մեծ հարստութիւն մը վայելելէ ետք, նայնքան մեծ աղքատութեան մը արհաւիրքն ալ անցուցած էք։ Ես ալ նոյնպէս երկար տարիներ թշուառութեան ճիրաններուն մէջ տառապելէ ետք միայն զատ եմ այսօրուան դիրքս։ Հետեւաբար մեր երկուքին համար ալ դրամը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ հասարակաց առարկայ մը որ մէկէն միւսին կը փոխուի բաղդին բերմունքովը։ Դուք ձեր դրամը կորսնցնելով, անպատճառ կորսնցուցած չէք ըլլար նաեւ ձեր արժանիքը։ Ես այս հաւաքը ունիմ, որուն ապացոյցն է ձեր աղջկան հետ նշանուիլս ու դայն ոչ միայն սիրոյս այլ և յարգանքի առարկայ դարձնելս։

Ադամեան փեսին այս յառաջաբանէն վերջին ծայր ուրախացաւ,

—Ձեր այս զգացումները ըսաւ կրկնապատիկ կը բարձրացընեն զձեզ ա՛ւ միայն մեր այլ և հանրութեան աչքին որ ամէնէն աւելի գիտէ անաչառութեամբ դատել իրերն ու մարդիկը։ Այն մեծ ձախողուածէն ետք, որ, իմ նիւթական անկումիս պատճառը եղաւ, միակ զուակիս համար ձեզ նման անսգիտ փեսայ մը ունենալը հարիւրապատիկ փոխարինութիւն կը նկատեմ տասնեակ տարիներէ ի վեր քաշած տառապանքներուս ու հոգեկան վիշտերուս։

—Նպատակս ա՛դ չէր, յարեց Բոլ, ձեր աղջիկը իր կատարելութիւններով միշտ կրնար արժանաւոր ամուսին մը գտնել որ ինձի պէս բաղդաւորութիւն մը նկատէր անոր հետ ամուսնական կապով միանալը։ Հետեւաբար աւելի ես պէտք է բաղդաւոր նկատեմ զիս։ Իմ ըսելիքս սա էր թէ ընկերական օրէնքներ կան որոնց պէտք է հպատակի մարդ, ո՛րչափ ալ լայնախոհ նկատէ ինքզինքը։ Ամուսնութիւնները իրենց յարակից ծախսերը ունին, օժիտի և այլնի նման երկրորդական պարագաներ՝ որոնք դեռ կրնան խնդրոյ նիւթ դառնալ ընտանեկան շրջանակներու մէջ։ Դիտեմ որ նիւ Եորքէն նոր վերադարձած էք և դեռ որոշ գործի մը չէք ձեռնարկած, ընական է որ դրամական պատրաստութիւններ չունենաք։ ուստի դիւրութիւն մը ըլլալու համար հարանեկան ծախսերու, կը փափաքիմ փոխատուութիւն մը ընել ձեզ՝ վստահ ըլլալով որ իմ օրդիական առաջարկս չը մերժելու երախտիքը կ'ընէք ինձ։

Մատակարարը փեսին այս առաջարկին խորապէս ազդուած։

— Շատ վեհանձն էք, Մ. Բոլ, ըսաւ, ձեր դրամական փոխատուութենէն աւելի որոշ ազնուութիւնն ու փափկանկատութիւնն են որ յաւէտ երախտապարտ կը ձգեն զիս ձեզ։ Իրաւ է որ ձեզի արժանի օժիտներ պատրաստելու չափ նիւթական կացութեան մը մէջ չենք, և սակայն մեր աղջկանը վիզը ծուռ չը ձգելու համար, մեր կարողութեան չափով քիչ շատ պատրաստութիւններ տեսած ենք, հետեւաբար չնորհակալ ըլլալով հանդերձ, ձեր այս չափ վեհանձն առաջարկին, կը խնդրեմ որ չը վշտանաք եթէ զայն չի կրնանք ընդունիլ։

Բոլ գիտէր թիկին Ադամեանի ու աղջկանը մեծ սրտութիւնը, բայց չէր կարծեր որ ասոնք ալ նոյնչափ մեծ սիրտ ըլլար, և սակայն միւս կողմէ մասէն տեղեակ ըլլալով անոնց նիւթական կացութեան, փոխանակ յուսահատելու, ա՛լ աւելի պնդեց ու միշտ շարունակելով իր փափկանկատ ձեւերը։

— Ասկէ ետք, ըսաւ, եթէ դիս ալ ձեր ընտանիքին մէկ անդամը չի նկատէք. շա՛տ դժբաղդ պիտի սեպեմ զիս։ Իմ հասատա համոզումս այն է թէ մեր և ձեր ընտանիքին մէջ խախտ չը կայ այլեւս, հետեւաբար երբ առաջարկ մը կ'ընեմ, անհրաժեշտ է որ առանց առարկութեան ընդունիլ ան։ Եւ չէ թէ մինակ համակերպիլ կը պահանջեմ ձեզմէ, այլ միեւնոյն ժամանակ կը խնդրեմ որ բոլորովին դաշտնի պահէք այս ձեռնարկս, նոյն իսկ Վարդանոյշին ու անոր մօրմէն ալ։

(Շարունակելի)

Աստուածաշնչի թարգմանութիւնը աւարտել և հրատարակել Թուրքիոյ մէջ խօսուած բոլոր լեզուներով միանգամայն Բրդերէն լեզուով Նոր Կտակարանի մասեր, և մեծապէս գնահատուած Արաբերէն թարգմանութիւնը, որ պատրաստուեցաւ ձեռամբ Տր. Իլայ Միթէի և Տր. Վան Տայքի, մինչ Ամերիկեան Պորտի միսիոնար էին ասոնք և հրատարակուեցաւ Պէյրութի մամլով։ Լոկ այս վերջին գործով Աստուծոյ Խօսքը Մրաքիսս 130 միլիոն ժողովրդի մատչելի դարձաւ։ Կը հաշուի թէ 1822էն ի վեր Թուրքիոյ մէջ երեք միլիոն ամբողջ Ս. Գիրք և Ս. Գրոց մասեր հրապարակ հանուած են գործածական լեզուներով։ Ս. Գիրքէ զատ վերջին 50 տարուան մէջ Ամերիկացիներու ձեռամբ հրատարակուած են հոս Աստուածաբանութեան, Քրիստոնէութեան ապացոյցներու, վարդապետական և գործնական գիրքեր ուսերակներ, երգարաններ, քերականութիւններ, բառարաններ և դպրոցական գիրքեր, որոնց թիւը համառօտիւ. գրեթէ հազարի կը հասնի։ Ս. Գիրքէ դուրս, սկիզբէն հրատարակուած գիրքերուն և տետրակներուն օրինակները իբր չ՝ըս միլիոնի կը հասնին։ Կ՝արժէ յիշել թէ միսիոնարութեան հրատարակութիւնները միշտ հրատարակման ծախքը գոցելու բաւող գնով մը ծախուած են։ Իրաւամբ կրնայ ըսուիլ թէ, եթէ միսիոնարները սրբազան և աշխարհիկ այսքան հարուստ և ընդարձակ գրականութիւն մը պատրաստելէ աւելի բան մը ըրած չըլլային Թուրքիոյ ժողովրդին, դարձեալ լիովին փոխարինած պիտի ըլլար միսիոնարութեան բովանդակ ծախքը։

ՏՐ. Հ. Ռ. ԿՐԻՆ
Արևմտեան «Աւետարեր»ի

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՋՕՐԱՎԱՐ ՍԹԷՕՍԷԼԻ ՅԱՋՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

ՌՈՒՍԻՈՅ ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԸ

Ահա ամբողջ յայտարարութիւնները զօրավար Սթէօսէլի, զորս ռուս հրամատարը Նակազաքիի մէջ երբ Տէրի Էսբերկսի մասնաւոր թղթակցին, Բորթ Արթուրի պաշտպանութեան և անձնատրութեան վրայ.—

«Ռուանկիունկ թերակղզիին մէջ մեր անցուցած սոսկալի ձմեռէն վերջ, ճաքն ամառնային պարտէզ մը կը թուի։ Խորապէս զգածուած եմ այն փափկանկատ քաղաքավարութենէն որով ճաքոնցիք կը վարուին մեզի հետ։

«Նոր բան մը չ՝ունիմ աւելցնելիք այն վերջին տեղեկագրին վրայ՝ զոր հաղորդեցի Զարին, լիովին բացատրելով Բորթ Արթուրի անձնատրութեան պատճառները, մինչեւ որ անձամբ ալ կարենամ հաղորդել Ն. Վեհափառութեան։

«Այլ եւս ոչ է ատրճանով պիտի չմտնեմ բանակին մէջ մի՛չեւ որ հաստատութիւն ըլլայ։ Նոյնը պիտի ընեն նաեւ պատուոյ խօսք տուող միւս ռուս սպաները։ Այս կերպով կը մեկնենք իմաստը մեր պատուոյ խօսքին, որ հետեւեալ կերպով իմաստաւորած է.—

«Մենք ստորագրեալներս երդումով կը յայտարարենք թէ ճաքոնի չահերուն դէմ ո՛չ զենք պիտի չարձենք և ոչ ալ պիտի գործենք ոեւէ կերպով մինչեւ ներկայ պատերազմին վերջը.»

«Իւրաքանչիւր սպայ իր մասնաւոր հակամիտութեան միայն հետեւեցաւ պատուոյ խօսք տալուն մէջ։ Ես որոշապէս չեքալաղեցի ոեւէ միահաղոյն գործողութիւն, ամէն ոք ազատ էր իր ընտրութեան մէջ, և ասոր պատճառը ա՛յն էր թէ իւրաքանչիւր ոք տարբեր շարժառիթ ունէր գործելու։ Ինչպէս սովորաբար կ՝ըլլայ, հրամատար պատասխանատու սպաները իրենց զինուորներուն հետեւեցան դէպի գերութիւն։ Նաւային սպաներուն մեծագոյն մասն ալ գերութիւնը ընտրեցին, թէեւ ասոնցմէ շատերը կը վախնային թէ պատերազմական ատեան մը կը սպասէ իրենց Բեթերսպուրկի մէջ. քննելու համար իրենց արարքը ամբողջ պատերազմին տեւողութեան միջոցին։

«Բոլոր գերիները պիտի չարունակեն ստանալ իրենց ռոճիկը։ Իրաւ է որ Զարը խոստացած է թէ Բորթ Արթուրի մէջ անցուած մէն մի ամիսը իբրեւ մէկ տարեկան զինուորական ծառայութիւն պիտի հաշուուի. և ըստ այնմ թոշակ պիտի վճարուի. բայց այդ կանոնական չնորհը Բերդաքաղաքին երկարատեւ պաշտպանութեան երկրորդական շարժառիթներէն մին էր միայն։

«Մեր պաշտպանութեան ետեւը իրական կարողութիւնը կամ ոյժը հաստատութիւնն էր, և ապա՝ օգնութիւն ստանալու եռանդագին յոյսը։ Մինչեւ Հոկտ. մեծամեծ յոյսեր ունէինք թէ Գալթիկեան նաւատորմը պիտի հասնէր և պիտի ազատի մեզ. բայց հասկցանք որ անոր օժանդակութենէն ապասելիք բան մը չունինք, և երբեք չպատասխանուեցաւ օգնութեան համար մեր վերջնական թախանձագին պաղատանքներուն։

«Անձնատրութեան նոր Տարին հանդիպիլը պարզ զուգադիպութիւն մը էր միայն։ 203 Մէթր Բլուրին կորուստը, և Էրլունկշան բերդին ճարտարական գրաւումը, տասնմէկ բնամատ ահռելի թնդանօթներուն մահասփիւռ կրակին, զօրավար Քոնարաթէնքոյի մահուան վնասեցուցիչ ազդեցութեան և ընդհանրութեան ահաւոր աճումին հետ միանալով, այլ եւս անկարելի ըրին անձնատրութեան ժամանակին երկարաձգումը։

«Ծնվ. 1ի առաւօտուն մեր գումարած պատերազմական վերջին խորհուրդը միաձայնութեամբ անձնատրութեան նպաստաւոր գտնուեցաւ պատուաւոր պայմաններով։ Բոլորովին սուտ է թէ ես որոշումէն պառակտեցայ։

«Ճաքոնցիները վերջին ասահման ապաստական յաղթականներ գտանք, և անոնց ամէնքէն աւելի ապաստական զգացումներով օժտուած էր զօրավար Նոկի։»

Թղթակիցը բաւ զօրավարին թէ ճաքոնի մէջ տիրող կարծիքը ա՛յն է թէ Սթէօսէլ պէտք էր անձնասպան ըլլար անձնատրութեան միջոցին, բայց Սթէօսէլ խնդաց այս գաղափարին վրայ։ Զօրավարը չուզեց երկար բարակ խօսիլ ա՛յն զանազան զրոյցներուն վրայ թէ գժտութիւն ինկած էր Սմիրնով, Ֆօք զօրավարներուն և ծովակալներուն միջեւ, և ինք տեղեկութիւններ ուզեց Թղթակցէն սա՛ կամ նա՛ խնդիրներուն վրայ։ Զօրավար Բուրբաթքիի վրայ բնաւ չխօսեցաւ։

Սթէօսէլ յայտնի նշանները կը կրէր ութը ամսուան տաժանելի աշխատութեան։ Ճաքոնական ռումբի կտորուանքէ մը ճակտին վրայ ստացած վէրքը տակաւին կ՝երեւի. թէեւ բոլորովին բուժուած է։

*** Նոր Տարուոյ առթիւ Ռուսիոյ Ելմտական Նախարարին կողմէ ներկայացուած Գիւժէն ամէնէն արտասովոր Գիւժէն է զոր երբեք հրատարակած ըլլայ ռուս կառավարութիւնը։ Յայտարարուած է որ, եթէ Պատերազմը 1905ին ալ չարունակուի, մեծ գժտութեամբ կարելի պիտի ըլլայ նոր դրամական ադբիւրներ գտնել։ Մինչեւ Ծնվ. 17 պատերազմին ծախք նշանակուած է 621 միլիոն ռուպլ։ որ սակայն իրականէն չատ պակաս է, քանի որ տակաւին բոլորովին ելմտական պաշտօնարանը հասած չեն զանազան ծախքերու ցուցակները։ Ռուս կայսրութեան ներքին ծախքերը անցեալ 1903 տարուան բաղդատմամբ հարիւրին 3 պակաս ցոյց տրուած են 1904ին մէջ։ Իրաւ է որ հաստիներու առաւելութիւն մը ցոյց կը տրուի. բայց ելմտական նախարարը կը յայտարարէ թէ այս առաւելութիւնը օտարին զրպաններէն պիտի գոյանայ, և հետեւաբար բացը բաց է։ Արտաքին ռուսական փոխառութեանց տարեկան տոկոսը 20 միլիոն ռուպլի բարձրացած է, և Ռուսիոյ ամբողջ ելմտացոյցին հաստիներուն հարիւրին 15էն աւելին յատկացուած է ա՛յդ տոկոսին վճարման։ 1905ի Գիւժէին մէջ մասնաւոր ջանքեր եղած են յոյժ ծաղկեալ ցոյց տալու Ռուսիոյ հաստիներուն ադբիւրները։ Ճարտարարուեստական հիւղերուն համար ըսուածները լոկ կը բաւեն հասկցնելու թէ ո՛րքան կասկածելի են հաստիներու աճումի համար ըսուածները, որովհետեւ ցոյց տրուածէն չատ աւելի ինկած է ճարտարարուեստը այս պահուս Ռուսիոյ մէջ։ Զոր օրինակ, ելմտական նախարարը 1904ի ամրան երեք ամիսները կ՝ուռնէ և կը բաղդատէ զանոնք նախորդ տարուան նոյն երեք ամիսներուն հետ, և անկումը խիստ աննշան կը գտնէ։ Բայց պէտք է գիտնալ թէ կառավարութիւնը այս տարի պարտաւորեց գործարանատէրերը չեմբել իրենց գործաւորներուն մէկ մասը, և քիչ չատ թոշակ տալ անոնց։ Գործարանատէրերը այս տարի (1904) կ՝ուզէին իրենց գործաւորներէն չատերը ճամբել օրպէս զի երթան երկրագործութեամբ պարապին, ինչպէս կ՝ըլլար ասկէց առաջ ուրիշ տարիներու մէջ կառավարական կարգադրութեամբ, բայց այս ամառ այսպէս չեղաւ, որովհետեւ կառավարութիւնը չարտօնեց, և միւս կողմէ երկրագործական զբաղումներն ալ նոր աշխատաւորի պէտք չունէին։ Ասկէց զատ, պէտք է գիտնալ նաեւ Ելմտացոյցին մէջ նշանակուած են մի միայն մեծահարուստ ճարտարարուեստական տուներուն հաշուեւիճակները, որոնք վերջապէս կրնան քիչ չատ գիտնալ առեւտրական տագնապի, բայց զանոնք առնուած է աւելի փոքր տուներու վրայ տեղեկութիւններ տրուիլը։ Դիտուած է նաեւ. որ նախարարը մասնաւորապէս ա՛նպիսի Ֆիրմաները նշանակած է՝ որոնք կառավարական ազդեցութեան տակ կը գտնուին։ Գանքայի գործողութիւններու մասին ալ տարօրինակ մեթոտի մը կը հետեւի ելմտական նախարարը, ա՛յնպէս որ յայանի չէլար թէ այս միջոցիս ի՛նչ կացութեան մէջ կը գտնուի Ռուսիոյ դրամական հրապարակը։ Կառավարական ուղղակի հակակշռին իրբեւ արդիւնք, Սակարէնին վիճակը անստոյգ կը պահուի։ Դրշմատուրքի հաստիներուն մէջ ահագին աճում մը ցոյց կը տրուի։ Ասոր ալ պատճառը ա՛յն է որ ներքին փոխառութեան հետեւանքով ելմտական գանձատան սերու թիւը խիստ աւելցած է։ Մէկ խօսքով, 1905ի ռուսական ելմտացոյցը օտար փոխառուներուն չահուն համար միայն պատրաստուած է. և կառավարութիւնը հոգ տարած է քստ ամիս կարգադրելու և ցոյց տալու։ Մոսկուայի թերթ մը կը ծանուցանէ թէ պատերազմին համար արտաքին փոխառութիւններէն մնացած է միայն 96 միլիոն ռուպլ, մօտաւորապէս փոխառութենէն ալ 200 միլիոն ռուպլ պիտի գոյանայ, բայց այս գումարները հազիւ հազ երեքչորս ամսուան պատերազմի ծախքերուն կրնան բաւել։

*** Նակազաքի հանդիպող ռուս սպաները իրենց հետ ունէին 12 հազար տոլարի արժողութեամբ հետաքրքրական առարկաներ։ Սպաները առատ դրամ ունէին. բայց զինուորները քանի մը ամիսէ ի վեր իրենց ամսականները առած չեն։

*** Բորթ Արթուրի անձնատրութեան վերջնական հաշուեյարդարութենէն գիտցուած է որ պաշարման սկիզբը Բորթ Արթուրի պահակազօրքերուն թիւն էր 35 հազար. նաւազները չհաշուելով։ Գաշտման միջոցին սպանուեր են 16 հազար ռուս, ինքնատաք հազարը անձնատուր եղան, եւ կը մնան 15 հազար հիւանդ և վիրաւոր։ Սպաներուն հարիւրին յիսունը սպանուած են, ոչնոց մէջ կան երկու զօրավար։ 28 սպաներ միայն ամէն կերպով անվնաս մնացած են պաշարման միջոցին։ Շահոյի վրայ իր պարտութենէն վերջ զօրավար Բուրբաթքին լուր ղրկեր է զօրավար Սթէօսէլի թէ իր ձեռքէն եկածը ըրաւ ճարտնական գիծերը կարելով օգնութիւն հասցնելու, բայց անկարելի եղած էր։ Բերդերուն խոշոր թնդանօթներէն մէկ քանին խախտած են իրենց տեղերէն, եւ հեռուն ն՝տուած։ Ճաքոնցիք հիմա գբեթէ բոլորովին նորոգած են ելկամուղին։

*** Ռուս թերթերը հաղուեցին դրամական արժէքը այն մարտանաւերուն զոր Ռուսիա Խաղաղական Ովկիանոսին մէջ կորսնցուց Գատերազմին սկիզբէն մինչեւ Բորթ Արթուրի անձնատրութիւնը. և կլոր հաշուով այդ կորուստը կը ներկայացնեն 100 միլիոն ռուպլ։ Փետր. 8էն մինչեւ անձնատրութիւնը Ռուսիա Խաղաղական Ովկիանոսի մէջ կորսնցուց 22 մարտանաւ (Թորփիլանաւ և Թորփիլանաւած և փոքր մարտանաւ). իսկ «Բէսէդվիէթ». «Բօպիէտա» եւ «Ռէթրոպավլովսք» զրահաւորները, իւրաքանչիւրը 11 միլիոն ռուպլ արժողութեամբ. «Բոլթավա», «Սեվաստոպոլ», եւ «Բէթրոպավլովսք» զրահաւորները, իւրաքանչիւրը 9 միլիոն ռուպլ արժողութեամբ. «Գայան», «Բայլատա», «Նովիք». «Գօնարին», «Ճիկիթ» եւ «Բոզպօյնիք» յածանաւերը. ընդամէնը 22 միլիոն ռուպլ արժողութեամբ. «Եէ՛ֆէյ», «Անկարա», եւ «Բաղան» փոխադրանաւերը. ընդամէնը 6 միլիոն ռուպլ արժողութեամբ, «Վլատ»նիք», «Կայտամաք». «Սապիեաքա». «Պօպր», «Կիլեաք» եւ «Օքվանի» յածանաւերը. ընդամէնը 5 միլիոն ռուպլ արժողութեամբ. «Կրէմեաթչի» թնդանօթանաւը մէկուկէս միլիոն ռուպլ արժողութեամբ։ Աւելցուցէ՛ք ասոր վրայ Բորթ Արթուրի առջեւ վերջերս ոմբակոծուած Թորփիլանաւերուն արժողութիւնը. և կ՝ունենանք այսպէս 100 միլիոն ռուպլի դրամական կորուստ. զոր Ռուսիա կրեց մինչեւ հիմա Խաղաղական Ովկիանոսին մէջ։

*** Ճաքոն պաշտօնապէս յայտարարեց թէ իր արամադրութեան տակ ունի ընդհանրապէս Թորփիլանաւերու տորմիլը։

*** Զարսքօէ-Սէլոյի կայսերական պալատին մէջ ի ներկայութեան Զարին, Զարուհիին եւ իրենց երեք աղջիկներուն, Մենդեան Ճարգալոյցի արարողութիւնը տեղի ունեցաւ նախագահութեամբ Բեթերսպուրկի Անտոնիոս մետրապոլիտին։ Այս առթիւ Մետրապոլիտը երկար քանախօսութիւն մը արտասանեց Զարին ուղղելով իր խօսքը, ցերմագին բառերով բաղձանք յայտնելով Գատերազմին վերջանալուն եւ հաշտութիւն կնքելուն։ Անտոնիոս Մետրապոլիտ ըսաւ ի մէջ այլոց.—«Կ՝աղօթեմ Աստուծոյ որ ներկայ Գատերազմը շուտ դադրի։ Տ՛ոյր երկինք որ մարդոց սիրտերուն մէջ միշտ աւելի բարձր, աւելի խորունկ հնչեն հրեշտակներուն սա՛ բառերը.— «Փառք երկնիր Աստուծոյ եւ ի մարդիկ հանգիստ»։ Այս բառերը պատերազմի այս չրջանին մէջ ունայն բառեր չեն, այլ ընդհակառակն միակ միջոցը պատերազմը վերջացնելու, եւ զայն միանգամ ընդ միշտ անկարելի ընելու համար»

*** Բորթ Արթուրի գրաւումէն ի վեր Ռուսաց Շահոի վրայ խիստ զբաղած են. եւ չարունակ զինուորական շարժումներ կ՝ընեն։ 20 հազար ռուս կայ Թունկվայի եւ Հզիէնչանկի չըրջակայքը։ Բայց իրենց գլխաւոր դիրքը միշտ Շահոյի վրայ կը գտնուի։ Ռուսերուն ճակատը կ՝երկարի արեւմտեան ուղղութեամբ։ Ամբողջ ադգային վրայ 270 հազար հոգի կայ։ Նիքօլայքի մէջ 30 հազար ռուս կայ։ Միպերիական երկաթուղին տոսկալի կերպով գործի վրայ է և ամէն օր 15 վագոն կը սարան։

*** Մաքքէնէն կը հեռագրուի թէ յառաջիկայ երկու շաբաթ ան մէջ մեծ ճակատամարտի մը կը սպասուի։ Ռուրօքաթքին գիտէ թէ խիստ դժուար է ճաքոնական ճակատին ամուր դիրքերը խախտել բայց Բեթերսպուրկէն հրաման ղրկուած է իրեն վճռական գործողութիւն մը սկսիլ։

*** Բորթ Արթուրի նաւահանգստին բերանը մաքրելու եւ նաւահանգստին առջեւ դեռեղուած ականները վերցնելու, եւ ընկղմուած մարտանաւերը ջրին երեսը հանելու աշխատութիւնները փութ թ՝ պնդութեամբ առաջ կը տարուին։ Երկու հազար ճաքոնցի վարժ աշխատաւորներ Տալնիէնի Բորթ Արթուր գացին նորոգելու մասամբ խորտակուած նաւային աւազանները։

*** Թորիոյի իշխանութիւնք կը գանգատին թէ չինացի կանոնաւոր զօրքեր կ՝օգնեն Ռուսերուն։ Մանչուրիոյ մէջ գտնուող ռուս լրատուներ կը հերքեն այս գանգատը եւ կը յայտարարեն թէ, ճաքոնցիք իրենց ըրածը Ռուսերուն կը վերագրեն։ Զինացիք որոնք կը յուսան ռուսական տիրապետութենէն ազատուիլ ճաքոնցիներուն միջոցաւ. չատ սուղ գիներով կը ծախեն իրենց ձիերը եւ պարէնները Ռուսերուն, համակրութիւն կը ցուցնեն ճաքոնցիներուն, եւ անոնց հաղորդ լրտեսութիւն ալ կ՝ընեն։ Ամէնուն գիտցած բանն է թէ, կ՝ըսեն, Ռուսկուլները. որոնք չինացի հպատակ են, ճաքոնական ծառայութեան մէջ կը գտնուին դրամով, ճաքոնցի սպաներու առաջնորդութեամբ, եւ ճաքոնական հրացաններով զինուած, կանոնաւոր պատերազմ կը մղեն Ռուսերուն դէմ։ Ռուսաք ցուրտին դէմ պատապարուելու համար չինական մուշակ եւ վերարկու կը հագնին, եւ ճաքոնցիք ալ սա՛խալ ենթադրութիւնը կ՝ընեն թէ իրենց դէմ չինացի զինուորներ կան։

*** Բորթ Արթուրէն եւ ուրիշ զանազան տեղերէ 35 հազար ռուս գերիներուն փոխադրութիւնը վերջացաւ։ 5000ը պիտի մնան Թէնկաքաւայի մէջ, 20 հազարը Համաթէրայի մէջ՝ Օզքայի մօտ։ Մնացեալները զանազան քաղաքներու մէջ։ Ռուս տեղակալ Միրսքի, որ իբրեւ գերի կը գտնուի Մացուեամայի մէջ, ցկեանս բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։

*** Ռուսական երրորդ նաւախումբը, հրամանատարութեամբ ծովակալ Նէպոկաթովի. Ծունուար 28ին փորձեր պիտի կատարէ։

*** Ուաշինկթընի ռուս գեսպան կոմս Քասինի ռուս կառավարութեան չնորհակալութիւնը յայտնեց Մր. Հէյի՝ որ փութաց ազդարարել Զինաստանի յարգել իր չեզոքութիւնը։ Դեսպանը ըսաւ թէ Ռուսիա դրական ապացոյցներ ունի Զինու կողմէ չեզոքութեան հակառակ վարմունքի։ Զինական դեսպանը յետոյ Մր. Հէյի մօտ երթալով, հերքեց ռուս դեսպանին ըսածները. և իր կառավարութենէն իրեն հաղորդուած հրահանգները պարզեց արաքին գործոց նախարարին։

*** Միքատոն աստիճանի բարձրացում չնորհեց 600 ճաքոնցի նաւային սպաներու։ Դերծովակալութեան բարձրացան Գ. կարգի ծովակալներէն Միասու և Օմօթօ։

*** Ռուսական պատերազմին ծանրութեան կեդրոնը այս չաթեան վերջերը պիտի փոխադրուի դէպի արեւմուտք Մալաքքայի նեղուցը. կ՝ըսէ Սքանտարի ծովային աշխատակիցը։ Գալթիկեան նաւատորմը Հնդկաց ովկիանոսը հասնելով հիմա հաւանաբար Մատակասքարի հիւսիսային կողմն է, սպասելով որ իր վերջապահ նաւաբաժինը մտնեայ իրեն։ Ներ. նաւատորմը ովկիանոսին խորը մնալ, իրեն համար անէնէն վտանգաւոր ժամանակաժիջոցը պիտի սկսի։ Այս պահուս հարաւային տարեկան հովերը կատաղաբար կը մռնչեն այն կողմերը, և Թորփիլանաւերու ճնցքը խիստ արկածալից պիտի ըլլայ, այնպէս որ արեւմտեան ջուրերուն մէջ յապաղում մը անխուսափելի է։ Այս պատճառաւ անհնարանական է որ ճակատամարտ մը մղուի ախոյեան նաւատորմիներուն միջեւ Հնդկաց Ովկիանոսին մէջ, որովհետեւ ներկայ ծովային հովերուն վտանգը երկու կողմին համար ալ մեծ է։ Տիէկօ-Կարսիայի մօտ ճաքոնական Թորփիլանաւեր տեսնուած ըլլալուն լուրը այս պատճառաւ ընդունելի չի կրնար ըլլալ։ Այդ վայրը Մատակասքարէն 1300 մղոն հեռի է. ընդհանրապէս պարանի հաղորդակցութիւն չունի, ոչ ալ ածուխ կամ մթերք։ Ատենօք ովկիանոսին մէջտեղ ածխային կայան մը կը եր, բայց հիմա չատ քիչ աւեր ածուխ կ՝առնեն հոն։ Հաւանականութիւնը այն է որ Ռուս նաւատորմը, եթէ ճամբայ ելնէ յարձակում պիտի կրէ Մալաքքայի նեղուցին մէջ, կամ անկէց անդին ուրիշ ջրանցի մը մէջ, և թէ մէկ կամ մէկէ աւելի ռրազընթաց յածանաւեր կը լրտեսեն Հնդկաց Ովկիանոսին մէջ, վերահաս նաւախումբին վրայ տեղեկութիւն հաւաքելու։ Մալաքքայի նեղուցը յարձակման համար հրանալի վայր մը է։ Թորփիլանաւեր կրնան պանդուխտանտեա՛ն բազմաթիւ փոքր նաւերուն մէջտեղ որոնք կը վխտան այդ ջուրերուն մէջ և կը շարժին առանց լոյսի, բոց մը միայն գործածելով եթէ իրենց վրայ նաւ մը գայ։ Ահա հոս Ռուսք գործ ունին իրենց ջիղերուն հետ։ Արագ. լուռ և գիշերային յարձակման մը համար հիանալի վայր մը է։ Բայց եթէ Ռուսք բաց ծովէն ալ ճամբ ըրեն նեղուցին դէպի հարաւային կողմը, դարձեալ կրնան միեւնոյն վտանգին հանդիպիլ ցիրուցան կղզիներուն մօտերը։ Եթէ նա ատոյմը անվնաս անցնի վտանգի այս գօտիին մէջէն, Ճաքոնի կռուող նաւային ոյժը դարձեալ իր դիմացը պիտի գտնէ։ Նեղուցին չուրջ գտնուող անգլիական բոլոր ձկնորսանաւերուն և մավնանաւերուն ազդարարուած է Ռուսերուն առջեւէն բացուիլ, կարելի եղածին չափ լոյս գործածել, և քնաւ ուտելիք չտալ անոնց։ Ռուսական եօթը զրահաւորներուն և ութը յածանաւերուն դէմ Ճաքոնցիք ունին հինգ զրահաւոր, ութը զրահապատ յածանաւ, և 16 կիսազրահ յածանաւ։ Իսկ Թորփիլանաւերու գալով, Ռուսաց մէկին դէմ Ճաքոնցիք վեց ունին։

ԲՕՆԻՊ ԴԱՀԼԻՃԸ.— Բօնպի դահլիճը իշխանութեան վրայ մնաց ամբողջ երկու տարի, եօթը ամիս և տասնմէկ օր։ Երբ Մեբլուտական Էմիլ Բօնպ 1902 Ծունիս 7ին իր դահլիճը կազմեց իբրեւ յաջորդ Վալտէք Ռուսոյի, 67 տարեկան էր։ Այսօր 70ին մէջ է։ Իբրեւ վստահելի մարդը Ֆրանսայի բոլոր Հանրապետական խումբերուն, որոնց ժողովրդային և հակակղերական ուղղութեամբ մը ընթանալ Վալտէք Ռուսոյի ճամբուն վրայ։ Կրօնական Միաբանութեանց օրէնքին առաջնակարգ ալխատակիցները իր կազմած դահլիճին մէջ առաւ ինք ստանձնելով անոր ամէնէն կարեւոր հիւղերը, ներքին և կրօնից նախարարութիւնները, որոնք իր կուռող ծրագրին զսպանակներն էին։ Ի բաց առեալ պատերազմական նախարար զօրավար Անտրէն, որ հանգուցեալ Սիվիթոնի ապտապահարութեան հետեւանքով քաշուեցաւ և Գէրթօ յաջորդեց իրեն, Բօնպի Դահլիճը մինչեւ վերջին օրը ամբողջ մնաց։ Դ. Հանրապետութեան հիմնարկութենէն ի վեր, այսինքն 1870 Սեպտ.էն ի վեր Ֆրանսայի ունեցած բոլոր Դահլիճներուն մէջ ամէնէն երկարակեցներէն է Բօնպինը։ Երկրորդն է իբրեւ երկարակեաց, որովհետեւ Վալտէք Ռուսոյի դահլիճը միայն այս մասին կը մրցի իրեն հետ։ Այս վերջինը պաշտօնավարեց 1899 Ծունիս 22էն մինչեւ 1902 Ծունիս 4։ Այս երկուքէն զատ միւս երկարակեաց դահլիճներն են Ժիւլ Ֆէրրիի դահլիճը (1883 Փետր. 21էն մի՛չեւ 1885 Ապրիլ 6). Ֆրէսինէի դահլիճը (1890 Մարտ 17էն մինչեւ 1892 Ապրիլ 27), և Մելինի դահլիճը (1896 Ապրիլ 29էն մինչեւ 1898 Ծունիս 28)։

ԱԾՈՒԽԻ ԽՆԴԻՐԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՄԷՋ.— Անգլիական ածուխի ահագին խնդրանք կայ այս միջոցիս գերմանական տուներուն կողմէ. Բարաիֆի, Նիւքասլի և ուրիշ ածխային կեդրոններու վարչութիւնները չեն բաւեր գոհացում տալու եղած խնդրանքին։ Գերմանիոյ Հանսեական գաւառներուն ածխահանքերը գործաւորի պակասութեան պատճառաւ, Մանարաները, երկաթարանները և պողպատարանները իրենց գործառնութիւնը չարունակելու համար անգլիական ածուխին դիմում ըրած են. Մէնտենի, Շվէրթէնի գարբնոցարանները պահ մը դադրեցուցին իրենց աշխատութիւնները։ Բնականաբար այս պատճառաւ գիները բարձրացած են, և չահողը եղած է Անգլիա։ Մեքենաներու ճարտարարուեստը Գերմանիոյ մէջ վնասներ կրած է արդէն այս պարագային։ Ճարտարարուեստի դանազան ճիւղերուն ածուխի պակասութեան երեսէն կրած վնասներուն համար անդուլ Գերմանիոյ ներքին ընդհանուր վաճառականութիւնն ալ իր վնասները կ՝ունենայ և գործարանները այս պատճառաւ առանց աշխատութեան կը մնան։ Հեռագիրներ կարգադրութիւններ կ՝ըլլան գերմանական վարչութեանց կողմէ իրաց այս վիճակը բարւոքելու։

ԳԵՐՄԱՆ ԿՈՄՍ ՄԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒՆ.— Կոմս Բիւլլը, որ զանազան մթերքներու մէջ հրեաներուն հակառակ բանախօսութիւններ ըրած էր, Եղեռնական Դատարանին կողմէ դատապարտուեցաւ վեց ամսուան բանտարկութեան։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԼՈՆՏՈՆ, 21 Ծնվ.— Սիկկարուէն կը հեռագրեն թէ ճաքոնական քանի մը մարտանաւեր Սէլլանէն անցած են դէպի Հնդկաց Ովկիանոս։

ՊԵՐԼԻՆ.— Զէզոք տէրութեանց միջեւ տեղի ունեցած դիւանագիտական բանակցութեան իբր արդիւնք, որոշուեցաւ հրահանգ տալ Բէքինի դեսպաններուն որ խրատեն և ծանուցանեն Զինի կառավարութեան իր չեզոքութիւնը անփոփոխ պահպանելու համար։

ՎԻԵՆՆԱ.— Վաշինկթընէ կը հեռագրուի թէ Ամերիկայի Արաքին գործոց նախարար Մր. Հէյ, քանի մը կառավարութեանց հետ կարծիք փոխանակելէ յետոյ յայտարարեց թէ ոչ մէկ տէրութիւն մտադիր է Զինաստանի մէջ իր ունեցած երկիրը ընդարձակելու։

ՊԱՐԻԶ.— Ֆրանսական լրագիրները իրենց լեզուն փոխեցին, ինչ որ ուշագրաւ է։ Կ՝ըսեն թէ արդի պատերազմին ուսանողաբար քառնալու համար միայն միջոցը երկու պատերազմիկներուն միջեւ հաշտութիւն մը գոյացնելն է, որպէսզի աշխատին մեծ տերութիւնք։ Ֆրանսայի ծովային նախարար Մ. Լանդան հաշտութեան կնքման է նպաստ յօդուած մը հրատարակեց, որուն պարունակութիւնը լաւ տպաւորութիւն ըրած է քաղաքական չրջանակներուն։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բորթ Արթուրի առջեւ ընկղմած ռուս մարտանաւերուն վիճակը քննող ճաքոնցի ճարտարագէտ մը խստացաւ այդ նաւերուն մեծ մասը ազատել։ Այս ազատման համար ճաքոնցիք կը խորհին Բորթ Արթուրի ներքին նաւահանգիստին բերանը խցել և ջուրը միւս կողմէն պակսեցնել, ծով թափելով։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ.— Երկու տարի առաջ կայսերական հրամանագիր մը հրատարակուած էր ծանուցանող թէ մարտանաւերը միայն Ռուս նաւաստիներու մէջ պէտք է չինուին։ Այս հրամանագիրը ջնջուեցաւ և որոշուեցաւ մարտանաւի յանձնարարութիւնը տալ գերման, իտալական և ֆրանսական գործարաններու։ Ասոր պատճառը կը նկատուի պատերազմին մէջ գործաւնէութիւնը Ասիոյ և Նովիճ յածանաւերուն, որոնք Գերմանիա չինուած էին։

—Գերման կառավարութիւնը 100 անկողինոց չրջուն հիւանդասան մը, չատ մը վիրակապ և ուրիշ պիտոյքներ և բժիշկներ ու հիւանդապահներ կը ղրկէ Ծ. Արեւելքի Ռուս բանակը։ Բժիշկներն ու հիւանդապահները Գերմանիայէն չմեկնած պիտի ներկայանան Ակուսթա-Վիքթորիա Թագուհիին

գերմանիոյ այս նոր էրը մեծ գոհունակութիւն պատճառած է Ռուսիոյ մէջ։

ԲԱՐԻԶ.— Մուքթէնէ կը ծանուցուի թէ Մանչուրիոյ Ճարոն բանակին մէջ մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէ։ Մարիշալ Օյամա թէ՛ բուսականապէս նոր զօրք և թէ՛ ռազմանիւթ ստացած ըլլալով, կ'սպասուի որ յարձակողականի սկսի։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԸՆԴՀ. ՀԱՅՈՑ Ս. Հայրապետը իր հիւանդութիւնը դարմանելու համար ինչպէս գրած էինք Էջմածնէն՝ Տփղիս գացած է։ Ն. Ս. Օծութիւն Ս. Հայրապետին հիւանդութիւնը դարմանող բժիշկներն են Տոյթ. Վահան Արծրունի, Տօք. Դաւիթ Որբերեան և Տօքթ. Յակոբ Սդամեան։ Ս. Հայրապետը տակաւ իր առողջութիւնը կը վերստանայ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը երէկ ներկայ գտնուեցաւ Մայր Եկեղեցիի արարողութիւններուն և քարոզեց։

*** Ս. Մննդեան առթիւ Ս. Պատրիարք Հօր շնորհաւորական հեռագիրներ կը հասնին հնդկեստէ զանազան կուսակալներէն և առաջնորդներէն։ Իսկ շնորհաւորական քառաթերղեան են Ֆրանսական ընդհ. հիւպատոս Մ. Ռուէլ և դեսպանատան գրծակատար Մ. Պարթ. Հոլանդայի դեսպանատան Ա. Քարգման Մ. Կարապետեան, Քոէսէ Լիմիէի տնօրէն Մ. Պլանչէյ և փոխ տնօրէն Մ. Բէրան, Սուրիոյ կաթոլիկներու Պատր. փոխ. Տ. Կապրիէլ Ֆաքիր։

*** Սրուսաղէմի Ցունաց Նախորդ Պատրիարք Տ. Նիկոդիմոս, Հալէպէն շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղած է Ս. Պատրիարք Հօր։

ՍԻՍԻ վանքին ներկայ կացութիւնը ծայր աստիճան արգահատելի է. որ կողմէ դիտես քայքայուած, որմերը գետին խոնարհած, շատ անկիւններ փլատակներու կոյտեր են. հազիւ մէկ երկու ներքնայարկ սենեակներ կանգուն կը մնան, որոնք ալ բան մը չեն արժեր ընելու և ընդհանուր վերանորոգութեան ատեն նորոգուելու պէտք ունին։ Ս. Կաթողիկոսին համար իսկ նիշատնեակ մը կը պակսի։ Թղթակիցը որ այս ցաւալի տեղեկութիւնները կուտայ կը շարունակէ.- Անցեալ շաբաթ որ 3-4 օր անընդհատ անձրեւեց Ն. Ս. Օծութեան սենեակը 4-5 տեղերէ սկսաւ կաթել։

Վարժարանի համար չնուռած շէնքը բաւական կանոնաւոր է։ Վիճակներէ ուղղուած տղաքը հետզհետէ կը հասնին, բայց կարծեմ այս տարի պիտի չի կարենան կանոնաւոր դասարան կազմել. ամէն պարագայի մէջ յառաջիկայ Սեպտեմբերին պիտի ունենայ վարժարանին պաշտօնական բացումը։

Տեղական կառավարութեան հրամանաւ մասնաւոր երկրաչափ մը եկաւ և երկու օր աշխատելով Վանքին վերաշինման ընդհ. քարտեսը պատրաստեցին զրկեց կոնսակոլութեան. յուսով ենք որ շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին ընդհանուր պիտի ձեռնարկուի վանքին շինութեան։

Ս. Կաթողիկոսը ձեռնարկած է վայրավանքի համար ներքին կանոնագրի մը խմբագրութեան։ Ինչ ինչ կարգադրութիւններ ալ բրած է, Ս. Կաթողիկոսը միաբանութեան աշակցութեամբ։ Միաբանական ընդհ. ժողով մը գումարելով Ս. Կաթողիկոսին նախագահութեան տակ՝ խորհրդակցութիւններ եղած են և վանքին մասնակարարական աշխատութիւնները 4 մասի բաժնուելով քուէարկութեամբ ալ տեսուչներ ընտրուած են։ Մասնակարարութեան համար՝ Տ. Վաղարշակ Վրդ.։ Շինութեան համար՝ Տ. Հրանտ Վրդ.։ Վարձակալութեան համար՝ Տ. Ղեւոնդ Վրդ.։ Ագարակի համար Տ. Մկրտիչ Վրդ.։ Այս 4 Տեսուչները համախորհուրդ պիտի պարծեն վանական վարչութեան անուամբ։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ առաջն. տեղապահ Տ. Արիստակէս վրդ. Խաչատուրեան Պատրիարքարանի որոշմամբ Խնուսի առաջն. փոխ. կարգուած է, իսկ Խնուսի առաջն. փոխ. Տ. Մեհրուժան վրդ. Կարինի ազգ. վարժարաններուն տեսչութեան պաշտօնին կոչուած է։ Այս որոշումները Պատրիարքարանէ հաղորդուեցան թէ Տ. Արիստակէս վրդ.ի և թէ Տ. Մեհրուժան վրդ.ի։

ՀԱՅԵՒՈՍՏԱՆի Հայոց հոգեւոր հովիւ Տ. Մկրտիչ քհն. Զէլատեան, Աղէքսանդրիայէն ճամբայ ելած է իր պարտիարքական պաշտօնագիրներովը մեկնելու։

ԲՈՂՈՔԱԿԱՆԱՑ ազգապետարանի Ա. գործակատար Առաքել Կեօղիւլէօնիւքեան էֆ. նախընթաց օր ի դիմաց ազգապետ Գոյանեան էֆ.ի Խարբերդի նորընտիր կուսակալ Վահ. Ցէէնի պէյին պաշտօնի շնորհաւորութեան այցելութիւն եւած է։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Տէր Խմբագրապետ,

Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ ատենադիրէց Տ. Արսէն Ա. քահանայի յուղարկաւորութեան և օծման հանդէսին առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Գշ. օր, ցաւ ի սիրտ գիտուեցաւ որ Թաղ. Խորհուրդը և քահանայից դասը պէտք եղած արժանաւոր յարգանքը չեն մատուցած հանգուցեալ քահանային որ 32 տարիէ ի վեր ծառայած էր եկեղեցիին և գրաւած էր Թաղեցիներուն համակրութիւնը։ Ցուղարկաւորները ցաւ ի սիրտ տեսան որ հազիւ քանի մը մոմեր կը պլպլային աւագ խորանին վրայ և բոլորովին անհարկի գտան մոմի այս խնայութիւնը։ Հանգուցեալ Տ. Արսէն հայր իր երկարամեայ պաշտօնավարութեան միջոցին ջանք չէր բրած ուրիշներուն պէս հարստութիւն դիզելու, և իր մահէն ետքը կը Թողու միայն սիրուած անուն մը և իր զաւակները։

ՄԱՆԶՈՒՄԷ

Ս. Խաչի Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետ Յարութիւն էֆ. Սիլիբարմաքեան և անդամներէն Սիմոն էֆ. Մազլումեան յայտարարած են մեր լրագրին ներկայացուցիչներուն թէ, եթէ իրօք Թաղ. Խորհուրդին կողմէ կամ անոր անունով այդպիսի զանցառութիւն մը եղած է հանգուցեալ Աւագերէց Հօր յուղարկաւորութեան առթիւ, Թաղ. Խորհուրդին համար ամենամեծ թերութիւն մըն է, և իսկոյն նախնական քննութիւն մը կատարելով բանկալին մէջ, գանձապետ Մաքսուտ էֆ. Նարլեան յայտարարեց թէ առաւօտ կանուխ մոմերը յանձնուած էին բանկալապետին Այս վերջինն ալ իր կարգին յայտարարեց թէ լուսարարապետը իրմէ մոմ ուզած չէր։ Թաղ. Խորհուրդը բնականաբար կրնայ արդարանալ եթէ ա՛յս է ճշմարիտ իրողութիւնը, և պատասխանատուութիւնը բոլորովին կը ծանրանայ եկեղեցական դասուն վրայ, որոնք իրենց պաշտօնակից և կարգակից երեցին հանդէպ ա՛յքան տխուր կերպով պարտականց գտնուած են։ Բայց քահանայից դասէն Տ. Հմայեակ Հայր յայտարարած է թէ լուսարարապետ Տ. Վահրամ Հօր կողմէ մոմ ուզուած է բանկալապետէն, և այս վերջինը չէ տուած։ Կը տեսնուի ուրեմն որ պատասխանատուութիւնը հարկ կ'ելլայ բաժնել, և բուն իրողութիւնը պարզել կարելի է միայն յատուկ քննութեամբ մը, զոր վստահ ենք թէ պիտի կատարէ Թաղ. Խորհուրդը քահանայից դասին հետ, և մենք պատրաստ ենք սիրով հրատարակելու այս մասին ոնէ պաշտօնական բացատրութիւն. Ս. Խաչի Թաղեցիներուն դայթակղած միտքերը բուժելու համար։ Բայց զարմանալի կը գտնենք սա՝ պարագան թէ քահանայից դասը իսկոյն չէ փութացեր տարբեր կարգադրութեամբ մը, զոր օրինակ. նպարավաճառի մը խանութէն մէկ-երկու անտուկ մոմ գնել, և ջահերը լուսավառել վերջին օծման պատշաճութեան առթիւ։ Իրենց հանգուցեալ Աւագերէցին հանդէպ յարգանքի պակասութիւն մըն է այս պարզապէս։

Տիկին Նեվրիկ Նազիկեան, Կրօն, Յովհան, Սարգիս Պապեան և պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն Դեր. Տ. Մկրտիչ Սրբազանի և Եէնի Մահալլէի, Գուզկ ունճուլի ու Պէշիքթաշի Դեր. քարոզիչներուն, Սկիւտարի երեք Թաղերու Արժ. քահանաներուն, ինչպէս նաեւ այն բոլոր համակիրներուն որոնք պատուեցին Տ. ԱՐՍԷՆ Ա. ՐՀ. ՊԱՊԱՅԵԱՆի յիշատակը։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՐԻ ՏԻԿՆ ԹԱԳՈՒՀԻ ԱԶՆԱՒՈՐԻ

Հայ-Հռովմէականաց Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ երէկ ժամը 5ին տեղի ունեցաւ յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը Այրի Տիկ. Թագ.ուհի Ազնաւորեանի։ Եկեղեցին լուսազարդուած էր բազմաթիւ ջահերով ո կանթեղներով։ Ատենը մասնաբեմին վրայ կը հանդիսանային դագաղը, ագոյ երեւոյթներով ու կերոններով և ծաղկեայ խաչերով շրջապատուած։ Տաճարը նեղ կուգար յուղարկաւորներու բազմութեան, որ գրեթէ մայրաքաղաքիս բարձր դասակարգը կը ներկայացնէր իր ամբողջութեամբ, ուր կը նշմարուէին նաև բազմաթիւ օտարազգի անձնաւորութիւններ։ Արարողութիւններուն կը նախագահէր Տ. Գէորգ Ծ. Վ. Գազրիկեան իր շուրջը ունենալով բազմաթիւ վարդապետներ, սարկաւագներ ու դպիրներ, որոնց ներդաշնակ երգեցողութիւնները վեհութիւն մը կ'ընծայէին սուգի այս հանդէսին։ Եկեղեցական արարողութիւններէն ետք ներկաները իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին հանգուցեալին զաւակներուն՝ Բերովբէ, Պետրոս, Գէորգ և Դէորգ էֆ. Ազնաւորներու ինչպէս նաև փեսին Յովհաննէս պէյ Ալիքսանեանի և միւս պարագաներուն որոնք դասին մէջ կանգնած էին։

Դագաղը ետքը քառաձի չքեղ մեռելակառքի մը մէջ դրուելով առաջնորդուեցաւ Շիշլիի գերեզմանատունը, ուր ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ։ Մեռելակառքին կը հետեւէին բազմաթիւ կառքերով ազգականներ ու բարեկամներ։

Խմբագրութիւնս իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ հանգուցեալին զաւակներուն, փեսին, ընտանեկան պարագաներուն և թոռանը՝ Տիրան պէյ Ալիքսանեանի։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

21 Յունվար 1905

Ֆրանս. 3% Français)	98 05
Դէժի (Tab. Turcs)	350 —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	88 67
Երկաթուղի (Lots Turcs)	128 75
Պանք Օթթ. (Banque Ott.)	594 —
Թրանսվալ (Transvaal)	98 —

ԵՊԱՆԱԿՈՍՏԱՆԴԻՊԼԻ

Նախընթաց Կիրակի. Բերա, Կարմիրեանց բնակարանին մէջ, կատարուեցաւ Մարտիրոս էֆ. Հանէսեանի նշանախօսութիւնը Օր. Ռոտիենա Կարմիրեանի հետ, երկու կողմերու ազգական և բարեկամներու ներկայութեանը։

Մարտիրոս էֆ. Հանէսեան, իբր կարող ու խղճամիտ դատարակ, ծանօթ դէմք մըն է և քանի մը տարիներէ ի վեր արժանաւորապէս կը պաշտօնավարէ Բերայի Էսնասեան Վարժարանը և զինքը բոլոր ճանչցողներուն համակրանքը գրաւած է իր օրինակելի բարեհամբաւութիւններով։ Իսկ Օր. Կարմիրեան, իր զարգացած դաստիարակութեան և սրտի ազնուութեան կը միացնէ ամէն առաւելութիւններ։

Խմբագրութիւնս իր շնորհաւորութիւնները կը յայտնէ այս առթիւ երկու կողմին ալ։

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՖԻՔԻԱԹ

Բուսումաթ էմանէթի սերկի գաղէմի միւտիւրիւն սասատէթլու Համտի էֆէնտիյէ վէզաիֆը մէմուրիյէթինի հիւսնը իյֆա էյլէմէքտէ օլմասընա մէպնի թէվֆիկ պուրուլմուշ տը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՏՈՒԱՆԵԱՆ.— Ականակուռ Օսմանիէ բարձր պատուանշանը շնորհուեցաւ Զինուորական Քննիչ Բարձր Ճանաձնաժողովին անդամ Միւշիր Ֆազը փաշայի։

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Ուլայի Ա. աստիճան տրուեցաւ հաշուակալութեանց գլխաւորին անդամ Անէյտ էֆ.ի։

Ուլայի Բ. Աստիճան՝ քաղաքապետութեան խորհուրդին գլխաւորին տրուեցաւ Բիզա էֆ.ի և առաջին Միւմէյյիզ Արիֆ Հիքմէթ պէյի։

Սանիյէի աստիճան՝ նոյն գլխաւորին քարտուղարներէն Վասֆի պէյի։

ՊԱՇՏՕՆ.— Պոլսոյ ճամբորդներու Սալօնին Տնօրէն Հաճի Ասիլ պէյ Սելանիկի ներքին մաքսատան Տնօրէն կարգուեցաւ։ Պոլսոյ իր պաշտօնին կոչուեցաւ Պասրայի մաքսատան Տնօրէն Արիֆ պէյ։

ՇՈՒԷՏ ՆՈՐՎԷԿԻՈՅ Օսքար Թագաւորին Մննդեան 76րդ տարեդարձին առթիւ, Վեհ. Սուլթանը շաբաթ օր շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Ն. Վեհափառութեան։

*** Այս առթիւ Շուէտ-Նորվէկիոյ դեսպանատան գործակատար Մ. Մարթէն, ի դիմաց դեսպան Պարոն Պէք Ֆրիցի որ այժմ Սթոքհոլմ կը գտնուի, ընդունելութիւն մը կատարեց շաբաթ օր։ Վեհ. Սուլթանին կողմէ դեսպանական հիւրամեծար կալիպ պէյ դեսպանատուն երթալով շնորհաւորեց գործակատարը։ Բարձր. Մեծ Եպարքոսին և Արտաքին գործոց նախարարին կողմէ ալ Թարգման Խայրէտտին և Սատէթատին պէյերը շնորհաւորական այցելութիւն տուին։ Մ. Մարթէն ընդունեց նաև իր գաղութը որուն կողմէ շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Օսքար Բ. Թագաւորին,

ԽՈՌՎԱՐԱՐՆԵՐ ԵՒ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՎԵՐ.— Պոլսոյ Եղեռնագատ ատենը ի բացակայութեան դատելով ցմահ բերդարգելութեան քաղաքային իրաւունքներէ զրկման և ստացուածքներուն գրաւման դատապարտեց բժշկական վարժարանի աշակերտներէն Ալի պին Մուսթաֆան, որ Ատանա վարուած ըլլալով հանդերձ հանկէց Պուլկարիա փախած էր և հակառակ ազդարարութեանց չէր ներկայացած դատարանին։

*** Պոլսոյ Ամբաստանիչ ատենը ձերբակալման հրամանագիր մը հրատարակեց Արզուման էֆ.ի դէմ, որ Աթէնքի օսմ. դեսպան Ռիֆաթ պէյի կնիքը կեղծելով խարդախութիւն գործելու յանդգնած և յետոյ Իտալիա փախած է։ Արզուման էֆ. իբր ոճրագործ ամբաստանուած ըլլալով. յիշեալը ուր որ տեսնուի դատական և ոստիկանական պաշտօնեաները պիտի ձերբակալեն և դատարանին պիտի յանձնեն։

*** Ամբաստանիչ ատենը նոյնպէս ձերբակալման հրամանագիր մը հրատարակց կայս. Միւքիթ վարժարանին Ֆրդ կարդին աշակերտներէն Թարսուսցի Միւնիթի դէմ որ Ատանա և յետոյ Թարսուս երթալով իր կալուածներուն մէկ մասը ծախելէ ետք Եւրոպա փախած և հոն չարամիտ և խռովարարական հրատարակութիւններ բրած է։

*** Նոյն օրինակ հրամանագիր մըն ալ հրատարակուեցաւ Ապուլլահ Ճէվատէթի դէմ, որ խռովարարներու դասակարգին կը պատկանի և չարամիտ հրատարակութիւններ ընելու յանդգնած է։

Ծ. ԱՐԻԵԼԷԻ պատերազմիկներուն վիրաւորներուն համար, Օսմ. կարմիր մահիկը 10000 ֆր. զրկեց, կը գրէ «Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ»։ Ճէնովայի կարմիր Խաչի կեդր. Վարչութեան։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ.—Ռումէն կառավարութիւնը ուսումէն երկրորդական վարժարաններու չրջանաւարտներէն ոմանք իր հաւատոյն կը դընէր Պուքրէշի բարձրագոյն վարժարանները։ Այս անգամ նոյն կառավարութիւնը որոշեց աւելցնել իր պահած ուսանողներուն թիւը և զանոնք փոխանակ Պուքրէշի. Պոլսոյ Օսմանեան բարձրագոյն վարժարանները դրկել։ Թուրք թերթերը այս կարգադրութիւնը Թուրքիոյ և Ռումանիոյ միջեւ տիրող աւանդական բարեկամութեան մէկ նշանը կը համարին։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐԸ.— Մեծ Եպարքոսական չրջաբերական մը ղրկուեցաւ պետական բոլոր պաշտօնարաններուն, հրամայելով որ գործի տեղերուն ամէն դիւրութիւն ընծայուի և առ առաւ ելն 5 օրուան մէջ կարգադրուին անոնց գործերը։

ՊՈՒԼԿԱՐ սահմանագլուխին քննիչ Համտի փաշա Սօֆիա ժամանեց։

ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿ.— Զինուորական Բարձրագոյն վարժարանին այս տարուան 28 չրջանաւարտներուն վկայականները առջի օր հանդիսաւորապէս բաժնուեցան։ Այս չրջանաւարտները Սպայակոյտի հարիւրապետի աստիճան ունին։ Թնդանօթարանի վերատեսուչ և բոլոր զինուորական վարժարաններու տեսուչ Զէքի փաշա, չրջապատուած ուրիշ բարձրաստիճան զօրականներէ, կը նախագահէր հանդէսին, երբ վիճակ ձգուելով, չրջանաւարտներուն պաշտօնները որոշուեցան զօրաբանակներուն մէջ։

ՌՈՒՍ դեսպանատան զինուորական կցորդ զօր. Բաշնին, որ Օտեսայի զինուորական մէկ չրջանէն սպայակոյտի պետ կարգուած էր. շաբաթ օր մեկնեցաւ Պոլսէն իր նոր պաշտօնատեղին։

ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ.— Պէրնի միջազգային հեռագրական վարչութիւնը տեսարակ մը պիտի հրատարակէ զանազան տերութեանց հեռագրական օրէնքներուն մասին։ Օսմ. հեռագրական կանոններն ու օրէնքներն ալ հաւաքելու համար, Կայս. Իրատէի մը հաստատեալ, յանձնաժողով մը կազմուեցաւ Թղթատարական ընդհ. տնօրէն Ֆախրի պէյի նախագահութեամբ։ Ցանձնաժողովին անդամներն են Բերայի հեռագրատան տնօրէն Անթոնիատիս էֆ., Թղթատարական ու հեռագրական վարչութեան օտար Թղթակցութեանց տնօրէն Մելքոն էֆ. Եիւզպաշեան, օտար հաշուակալութեանց տնօրէն Միքայէլ էֆ. Էնքարէլեան և իրաւագէտ խորհրդականներու դիւանին տնօրէն Նաքիզ էֆէնտի։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը կրթական ոսկի չքադրամ նուիրեց Միլքիէ և Սուլթանիէ վարժարաններուն ուսուցիչներէն Մ. Էսքանի։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ.— Կայս. Իրատէի մը համաձայն, Նրուսաղէմի և Եաֆա-Նրուսաղէմ գիծին վրայի տեղերուն համար ղրկուած նամակներուն 20 փր.ի դրոշմաթուղթ միայն պիտի փակցուի։ Յարդ 40 փր.ի կը փակցուէր։ Նոյ՛պէս, քս.ի-բօսթաներուն համար ալ պիտի գործադրուի այն սակացոյցը որ կը գործադրուի Մուսանիա-Պրուսա գիծին վրայի վայրերուն համար։

—Բանամայի (Ամերիկա) Հարաստաութիւնն ալ Իւէիոն Բօսթալի մէջ մտած ըլլալով, օսմ. նամակատուները երրանց ստացան նոյն տեղին համար նամակ և այլն ընդունելու։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՍՐՄՏԻՔՆԵՐԸ.—Անատոլուի արմտիքներուն մշակութեան և վաճառականութեան զարգացումին համար որչափ զոհողութիւն ըլլայ, նոյնքան օգտակար և չահաւէտ է։ Այսպէս, մտաթելի էր որ մեր դրամատէրները երկրագործներուն դրամ փոխատուին արմտիքի փոխարէն և կամ արմտիքի վաճառատուներ ու մթերանոցներ հաստատելու։ Ցայտնի է թէ երկրագործը իր հացուցած բերքը ծախելու համար ի՛նչ ծանր պայմաններ կ'ընդունի։ Մերթ իր դրամական փոքր պէտքին համար չուզելով կալուածները գրաւի տակ ձգել և խոսափելով վաղխառուներու հիրաններէն, երկրագործը ստիպուած՝ կը ծախէ ապրանքը գիւղերը ցրուած վաճառականներուն տուած վար գիներով։ Մեր պարոկեչա և խելացի դրամատէրները եթէ երկրագործներուն փոխատուութիւններ ընեն զանազան կեդրոններու մէջ արմտիք մթերելու պայմանաւ, թէ՛ իրենք պիտի օգտուին և թէ երկրագործները, որոնք իրենց ապրանքը ձեռքէ հանելու համար վար գիներով չպիտի դիմեն չահաւէտ գնորդներուն։

[Պոլսոյ Առեւտ. Սենեակին թերթը]

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ.— Օսմ. զաւեշտախումբը ծանօթ կատակերգակ Շէվգը պէյի անօրէնութեամբ անցած չաթթու Պրուսա ժամանեց և սկսաւ ներկայացումներու, օսմ. թատրոնին մէջ։ Շէվգը պէյ, որուն կատակերգակի կարողութիւնները ամէն կողմ գնահատուած են, հետզհետէ ներկայացուց «Շարիրն գըզը», «Ֆլորէթին մէսուլիէթի», «Պալըքչը գըզը» անուն խիստ զուարթ խաղերը, որոնք չատ գոհ ձգեցին Պրուսացիները։ Զաւեշտախումբը պիտի շարունակէ իր ճանապարհները, ուր անուշտ լաւ բազմութիւն մը պիտի հաւաքեն, քանի որ Պրուսացիք առիթէն պիտի օգտուին ծափահարելու օսմ. բեմին այս խումբը որ այնքան լաւ կը զբօսցնէ։

ՎԱՆԻ մէջ ամսոյս 5ին քսէրբայէ 3 դէպք և 3 մահ պատահած են։

ԻԶՄԻՐԻ ՆԱՒԱՀԱՆԴԻՍԸ.- Հրատարակուած վիճակագրութեան մը համաձայն, անցեալ 1904 տարուան միջոցին Իզմիրի նաւահանգիստը երթեւեկած են 6361 նաւ 2,215,204 թոնս ծաւալութեամբ։ Ասոնց 3893 հաւը առաջատանաւ են 107,225 թոնսով և 2465ը չոգենաւ՝ 2,107,979 թոնսով։ Նաւերու թիւին կարգով առաջին տեղը կը բռնէ Օսմանեանը (4336 հատ), որմէ ետք կուգան հելլէնականը, անգլիականը, ռուսականը և այլն։ Իսկ տարողութեան կարգով առաջին տեղը կը գրաւէ անգլիականը, յետոյ կուգան ռուսական, օսմանեան, աւստրիական, ֆրանսական, հելլէնական և այլն։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՉԵՂՇ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆՆԵՐ.— Բուէլիի ընդհ. քննիչին հրամանով պաշտօնանկ եղան Միթրովիցայի գաւառակին մալմիւտիրի օգնականը և թաղապետական քարտուղարը, իրենց անպատշաճ ընթացքին պատճառաւ։

—Վան և Պիթլիս նահանգներուն դատական քննիչին քննութեանց հետեւանաւ, Շիրվանի Նայիպ և Նախագահ տատեանին Նախագահ Դասրմ Ցիքրի էֆ. դատաստանի ենթարկուեցաւ, ձերբակալման և ազատ արձակման գործողութեանց մէջ օրէնքի հակառակ և գէշ դիտաւորով գործած ըլլալուն համար։

ԱՂԵՏԱԼԻ ՓՈԹՈՐԻԿԸ. — Անցած շաբթուան աղետալի փոթորիկէն Սեւ ծովի մէջ, մանաւանդ Էրէյլիի և Զոնկուլտաքի առջեւ տեղի ունեցած բազմաթիւ ծովային աղէտներու լուրերը հաղորդած էինք։ Նոր լուրեր ուրիշ արկածներ ալ կը պատմեն։ Քիսիմիս առաջատանաւը Քարապուզի մօտ ընժեցաւ և իր նաւաղներէն երեքը խեղդուեցան։ Գոլիս, Հիւսէին էֆ.ի պատկանող ուրիշ երկու առաջատանաւեր ալ ընկղմեցան և մէկէն միայն նաւաղները կրցին ազատիլ։ Բազմաթիւ նաւակներ ալ ընկղմած և քանի հոգի խեղդուած են։ Մախսուսէի Կարայ և Ճիսեք չոգենաւերը խրած էին։ Կարայ ազատուեցաւ և միւսն ալ ազատելու կ'աշխատուի։ Լոյտի Կալիքսօ չոգենաւն ալ խրած ըլլալով նաւաձիգներ ղրկուեցան։ Նաւաձիգը Էրէյլի գնաց ու դարձաւ։ Նաւապետը կը պատմէ թէ իր ծովային երկար կեանքին մէջ այսքան ահաբեկիչ տեսարանի չէր հանդիպած. առաջատանաւեր հոս հոն ջարդ ու փշուր եղած են, և ուրիշներ խրած են. բազդատաբար մարդկային կորուստները չատ չեն, Էրէյլիի առջեւ 7 հոգի խեղդուած են և 3-4 հոգի բացերը։ Գալով Կալիքսոյի կարելի պիտի ըլլայ զայն ազատել, բայց իր վնասները չատ մեծ են։ Լոյտի քննիչ Պ. Գուքովիչ այս աղետալի փոթորիկին արկածներուն վնասը 10 միլիոն ֆր. կը գնահատէ, որուն երեք քառորդը միայն ապահովագրուած է։

*** Էրէյլիի և Գոլսոյ միջեւ հեռագրական հաղորդակցութիւնները, որոնք խզուած էին, վերահաստատուեցան։

*** Սրշիպիզագոսի և Միջերկրականի մէջ ալ արկածներ կան։ Պաթումէն քարիւղ բեռնալով Սիւրիոյ եզերքները գացող Սուլթանա անուն հելլէնական չոգենաւը Իսկէնտէրունէ 30 մղոն հեռուն փոթորիկէն ընկղմած է, բայց նաւաղները ազատած են։

*** Անցած կիրակի իրիկուն Էրէյլիէ Պարտիզակ եւ անկէց Նիկոմիդիա գացող նաւակ մը, ուր 7 հոգի կային, որոնց երկուքը արագիի մէմուր, ալեկոծութեան բռնուեցաւ ծոցին մէջ։ Այս միջոցին խոշոր կոհակ մը գնաց զարնուեցաւ նաւակին յետասկողմին, ուր նստած էր Պարտիզակցի երիտասարդ ձկնորս մը Կարապետ Շիրինեան, որ ալիքին ուժէն ծով գլտորեցաւ։ Թէև զայն ազատելու համար փորձեր եղան, բայց հագած կոշիկին ծանրութեան և հագուստներուն թանձրութեան պատճառաւ անմիջապէս յատակը գնաց և դիակը դեռ չէ գտնուած։ Հէգ երիտասարդը քանի մը օրէն պիտի ամուսնանար։

ՅՈՒՐՏԷՆ ՍԱՌԱՆԴ. — Սաստիկ ցուրտ կ'ընէ Պոլսոյ մէջ։ Երէկ հիւսիսային քամին դարձեալ կատաղութեամբ փչեց։ Սառելու հետեւեալ դէպքը կը պատմուի.— Էյուպ, Պահարիէ, խրոնիքիի մը մէջ Դշ. գիշեր ցուրտէն սառած գտնուեցաւ Յովհաննէս անուն կաթնավաճառ մը; որ 115 տարեկան էր և մարդ մարդասանք չուենալով, կնկուած էր իր խարխուլ խրճիթին մէջ։ Իրողութիւնը իմաց տրուելով Էյուպի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն, Թաղ. Խորհրդոյ կարգադրութեամբ յուղարկաւորութիւնը Մննդեան Բ. օրը կատարուեցաւ ձրիաբար։

ՀՐԴԵՀ.— Վառնայէն կը գրէ մեզի մեր Թղթակիցը.— Երկուշաբթի գիշեր ժամը 3½ին (ը. ե.), քաղաքիս Առաջին Շրջանակին Ցունաց Թաղին մէջ աղջկանց վարժարանը հրոյ ճարակ եղաւ և միայն պատերը մնացին կանգուն։ Շէնքը հազիւ 18 օր առաջ ապահովագրուած էր 20000 ֆրանքի։ Հրդեհէն անմիջապէս վերջ Յոյներէն և Հրեաներէ մասնախումբ մը կազմուելով մէկ օրուան մէջ 30000 ֆր. հաւաքեցին և դեռ պիտի շարունակեն։ Հրդեհին պատճառը դեռ անծանօթ է։

Տօքթ. Բարաղամեան էֆ.ի ազդը տես Դ. երես

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ուշ ատեն Հեռագրական Գործակալութեանց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ԲԱՐԻԶ, 22 Յունվար.— Բեթերսպուրգէն հեռագիր մը կը ծանուցնէ թէ Սպարապետ Գուրօպաթքին հեռագրած է Զարին թէ այժմ պատրաստ է զօրաւոր յարձակողականի մը սկսելու։

ՊԼԻԼԻՆ.— Պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ Ճարոնական կառավարութիւնը իր շնորհակալութիւնները յայտնած է Գերմանիոյ, գերման իշխանութեանց ուղղի ընթացքին համար, հանդէպ Ռուս չոգենաւերու, որոնք Ցիսկ-Թաոյի նաւահանգիստը մտած էին Բարթ Արթուրի գրաւումէն ետք։

ԲԱՐԻԶ.— Նոր դանիմը կազմելու պաշտօնը ստանձնեց Մ. Բուվիէ, որ տեսակցեցաւ Տէլքասէի, Սարիէնի և Էթիէնի հետ։

— Սպանիոյ Ծովային Նախարարը ծրագիր մը պատրաստեց Սպանական նաւատորմին զօրացման համար։

«Ատամնարոյժ Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ»
Կարդալ Դ. երես

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՓԱԿԱՐԱՆԸ

8 21 Յունվար 1905

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	96.19
Ամէնէն բարձր գինը	96.19½
» վար գինը	96.04

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	127.50
Երէկուան բարձր գինը	127.50
» վար »	126 62
Բրէսի Ֆոնսիէ էժիբիսիէն Ա	296.
» » » Բ	268.75
Բարատ	513.
Պանք Նաս. Կրէս.	429.—
Թրամվայի Բաժնեթուղթ	6.30
Բէժիի պարտաթուղթ Տրանք	360.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա.Ո.	12.02

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԻ»Ի 79

ԲՈՆՍՈՆ ՏԻՒ ԹԷՐԱՅԼ

ՔՕԳԱՆՊՕԼ

ԲԱՐԻՋԵԱՆ, ՄԵԾ ՏՈՒԱՄ

ԽԱՐԴՄ,

ԺԻՐԱՑԻ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

Գ. ՅԱՎ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՌ.

ԺԷՐԴՈՒԻՑ

Հազիւ Ժանն քանի մը վայրկեան կրթնած էր Արմանի թեւին, հազիւ քանի մը անոյշ խօսք փոխանակած էր և սակայն տունէն ներս մտած տանը երգչկա վիճակ մը ունէր և քունը չէր տարած և իր անկողնին վրայ գոյներուն տակ իրեն անանկ եկած էր որ տակաւին կը տեսնէր Արմանի կիսամարմնուն, մառախուղ և լուրջ դէմքը։ Լոյսը ծագած էր և Ժանն, անծանօթ խռովքի մը մատնուած, տակաւին աչքը գոցած չէր։ Սակայն, չնորհիւ այն պաղարիւն, անխռով դատողութեան որ զրէթէ միշտ կը յաջողէ անքան անցուած գիշերուան մը ամէնէն տենդագին զգայխարութիւններուն, Ժանն սկսած էր խորհիլ։ Միտքը բերած էր հայրը, որ մնած էր իրր զինուոր և իրր աղնուական, միտքը բերած էր այն ազնիւ անունը, զոր անիկա ձգած էր իրեն և զոր ինք պէտք չէր որ նուաստացներ, սարքին ամուսնութիւն մը կնքելով։ Հարցուցած էր ինք իրեն թէ ընկերային խորհրդները անդունդ մը փորած չէին իրեն և այն մարդուն միջեւ զոր տեսած էր գործաւորի մը համեստ տարազին ներքեւ և թէ, ո՞ւրքան ալ պատուաւոր և ուղղամիտ ըլլար անիկա, իրաւունք ունէր ձեռքը անոր տալու։ Իր երակներուն մէջ գտնուած ցեղի եւ արիւնի բովանդակ ազնուականութիւնը ընդվզած էր այն տանն իր արմէն ակարութիւններուն դէմ։ Ցնոյ վիպականն ալ խառնուած էր իր հոգիին մէջ և խորհելով Արմանի ազնուական կերպարանքին և ձերմակ ձեռքերուն վրայ որոնք ձեռական աշխատութիւն մը կատարած չէին, Ժանն յիշած էր այն երբեմնի պատմութիւնները, որոնք պատառատուն զգեստ հագած ազնուականներ կը ներկայացնեն և տարտամ նախշգծացում մը ըսած էր իրեն թէ Արման իր երեւալ ուզածէն տարբեր բան մըն էր։ Բոլոր այս խոկումները, հոգիի այս շատախօսութիւնները, նորատի ու բանաստեղծիկ երեւակայութեան մը բոլոր այս ենթադրութիւնները տակաւ գրաւած էին ուշեմն Ժանի միտքը։ Գործի սկսած տանն, այս մտածումներուն մէջ էր և անուշադրութեամբ ու ցրուած մտքով կը պատասխանէր Ժերդուիսի հարցումներուն։ Աղջկան մը առաջին խոկումը այնչափ կատարեալ կը գրաւէ զայն որ Ժանն օրուան մէկ մասին ի՞նչպէս անցնիլը չիմացաւ, և իր մտազբաղ վիճակէն սթափեցաւ զինք այն աղմուկը միայն որ լսուեցաւ յարակից յարկաբաժնին մէջ, ուր նոր վարձակալը իր կարասիները կը փոխադրէր։ Ժանի բնակարանը առաջ մաս կը կազմէր ծերունի Պապիսի վարձած բնակարանին, որմէ բաժնուած էր անգործածութեան դատապարտուած դռնով մը որ բաց եղած տեղը, աղջկան հիւրասենեակը կը միացնէր նոր վարձակալին հիւրասենեակին հետ։ Ժանն ակամայ լսեց ուրեմն Պապիսին և դռնապանին միջեւ փոխանակուած քանի մը քառերը։

— Շատ կարասի ունիք, կ'ըսէր դռնապանը, և կարելի պիտի չըլլայ այս սենեկին մէջ տեղաւորել սա դաշնակն ու սա մեծ դարանը։

— Սակայն չեմ կրնար իմ կարասիներէս զատուիլ։

— Եթէ երաժիշտ չէք, կրնաք ձեր դաշնակը ծախել։

— Դաշնակս ծախել, պոռաց Պապիսն կեղծ յուզումով մը, որմէ խարուեցաւ Ժանն։ Հեռե՞ն ազգինս դաշնակը ծախե՞լ... Ա՛հ, երբե՛ք։ Աւելի նախամեծար կը սեպէ միւս բոլոր կարասիները պատուհանէն վար նետել քան թէ ինձի համար մասունքի պէս նուիրական այս դաշնակը ծախել։

Ժանն ցնցուեցաւ, և խորհեցաւ որ այս մարդը, որուն համար բան էին իրեն թէ ծերունի զինուորական մը՝ անչուշտ կ'ողբար իր միամոր աղջիկն և որովհետև վիրաբը կը միացնէ զանոնք որ բաժնուած են, իր հայրը ողբացող դեռատի որբուհին յանկարծ համակրութիւն մը զգաց այս հօրը համար որուն աղջիկը ո՛չ ևս էր։ Այն տանն, երկիւղած ու բարեպաշտ հեռաւորութեան մը տեղի տալով, Ժանն տաքին մատներուն վրայ քալեց և անգործածութեան դատապարտուած դրան փականքէն ներս նայեցաւ և այսպէս կրցաւ տեսնել իր նոր դրացին որ բարձրահասակ մարդ մըն էր, կապոյտ բրէէնկոյ հագած և զինուորական կերպով կոճկած ու լամբային վրայ վարդագոյն մը դրած։ Դէմքը ազնիւ ու բարի արտայայտութիւն մը ունէր, և խոզանակաձեւ կտրուած ճերմակ առատ մազեր կը պակէին ճակատը։ Ժանն կարծեց տեսնել իր հայրը, և ծերունի զինուորին յուզեալ ձայնն ու արտասուքի արտայայտութիւնը վերջապէս որբուհին սիրտը գրաւեցին։

— Օ՜հ, ո՛չ, չարունակեց Պապիսն, չեմ ուզեր ա՛յս դարանէն ոչ այս դաշնակէն բնաժուիլ։ Բարիզ մտ գիւղի մը մէջ տուն մը ունիմ ուր փոխադրել պիտի տամ դարանը։ Միայն թէ, որովհետև այս տանը մինչև Ապրիլի վերջ վարձ արուած է, եթէ հոս վերձաս սենեակ մը ունիք։ Նոյն իսկ ձեզնայարկ մը...

— Ձուտին՝ ք, պա՛ռոն, ըսաւ դռնապա՛ն, որուն պէտք եղած դռոը անչուշտ տուած էր արդէն Պապիսի, քանի մը ասկի ատենցնելով ատոր ձեռքին մէջ։

— Թերեւս միոյց մը ըլլայ ան բան կարգադրելու, ըսաւ իսկոյն։

— Ինչ միոյց։

— Եթէ վարձակալներէն մին քանի մը օրուան համար իր սենեակը պանել ուզէ ձեր դաշնակը...

Պապիսն ուրախութեան աղաղակ մը արձակեց և այս աղաղակը ապառուա մը պատճառեց աղջկան։

— Հոս, անցքին վրայ, չարունակեց դռնապանը, չատ պարկեշտ և հաճոյակատար օրիորդ մը կայ։ Կարծեմ թէ իր հիւրասենեակին մէջ կրնայ տեղ գտնել ձեր դաշնակին համար։

— Ա՛հ, մրմռաց Պապիսն, եթէ կարենայ ժամանակ մը պանել դաշնակս, ինչ մեծ ծառայութիւն մը պիտի մատուցանէ ինծի։

(Շարունակելի)

ՏՈՒԹՔ. ԲԱՐԱՂԱՄԵԱՆ

Տաքթ. Մ. Բարաղամեան, որ վերջերս Բարիզ գացած էր վերադարձաւ։ Այս անգամ, արդէն իր մշակած ճիւղերուն աւելցուցած է իրարու հետ սերտ առնչութիւն ունեցող մանկաբարձութեան, տղայոց հիւանդութեան և կնախտաբուժութեան ճիւղերը, եւ այս վերջինին մասը կազմող կանանց երեսի մազերը բուժելու դրութիւնը, անգամ մըն ա, չի բուսնելու պայմանաւ։

Հասցէ. — Իւսկիւտար, Սկլաւոր Սէֆիր Օղլու փողոց թիւ 8։ 3—20

Լ'ՈՒՆԻՕՆ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻՂՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ

1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷՍԻՍ ԳԻԼԻԶՈՒՄԸՆ

Մեր հեղինակ — Բարիզան, Վանատի մեյանքնա 9 նիւմերոյը տայիրեի խուսուսիկրինեն

ՀԱՔԻՐ ՇԻՒՊԷՆԻՆ

Մէրմայէ վէ ինթիհաթ 119,000,000 ֆր.
1903ին թանտիլաթը 25,000,000 »
Թէտիէ օլունան զիյան 284,000,000 »
Միկուրթաւլը էմլաքն գէյմէրի 22 միլիառ։

1828 L'UNION DE PARIS

ԷՕՄՐԻՒ ՇԻՒՊԷՆԻՆ

Մէրմայէ վէ ինթիհաթ 161,500,000 ֆր.
1903 բրիմ թանտիլաթը 12,000,000 »
Թէտիէ օլունան զիյան 130,000,000 »
Միկուրթաւլուպէնտիւրա 278,000,000 »

ՊՈՒՆԻՐԷՔ կաեէք մեւաթա չէրթիթ էլէ Քիւրքիաա սիկուրթա գայա իսէր էՕՄՐԻՒ ՍԻԿՈՒՐԹԱ չիւպէսի տախի միւթէլիֆ սուրէթաէ վէ խուսուսի էհվէն ֆէյթաթլրա էօմիւր սիկուրթա իսէք։

ՇԻՐԻԷԹԻՆ ՊԱՆԴԱՄԸ «Օսմանլը Պանքասը» սրբ. Թիւրքիա վէ Մէմալիքէթ Շարգիյէ իչուն միւտիրիյէթը ումումիյէ = Սթամպօլտա, Սալթան Համամբնտա, Բաթբրնը Սոլու Բասաժը

Միւտիրի ումումիսի — ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՈՒԵԼԵԱՆ

Միւտիր մուավինի — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍՍԵԱՆ

Ղալաթատա այրուճա պիր Շիրպէսի օլատուղը կիպի՝ Մէմալիքը Մահրուսէնին հէր Թարաֆընտա տախի խուսուսի ամանալարը վար սրբ։ 50—7

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԹՆԱՑՈՂԱԿԱՆ

Պօլսոյ ամէնէն հին դեղարաններէն հանրածանօթ ԻՐԻԴԱԲՈՒԼԻԻ դեղարանը՝— որ 150 տարուան գոյութիւն մը ունի — այս անգամ իր հանասաութեանը տուած է եւրոպական նոր դրութեամբ ծաւալ մը։ Դեղերու թարմութիւնը ապահովցնելու համար Եւրոպայի մեծ գործարաններուն հետ յարաբերութեան մէջ մտնելէ յետոյ՝ մասնաւոր սենեակ մը ալ բարքած է ուր կ'այցելեն յաջորդաբար Մայրաքաղաքիս համբաւաւոր բժիշկներէն ուրիշ տօքթորներ որոնց իւրաքանչիւրն իր «մասնագիտութեան» մէջ կը դարմանէ զանազան հիւանդութիւններ. ինչպէս, Թոքի, լեարդի, պէսվրեկի, բերնի, ականջի, ջղային այլազան հիւանդութիւններն, գուդիական սիստ և անոր յարակից պարագաները, մորթային ևն. ևն.։

Վերոյիշեալ տօքթորները ամէն օր ներկայ կը գտնուին, սակայն ատենցմէ հետեւեալներ. մասնաւոր օրերու կ'այցելեն.

Տր. Գ. Ճէլալ էֆ. Դշ. օրերը կէս օրէն վերջ
Տր. Ա. Պօղոսեան էֆ. Շբ. » » » » (Ջղային հիւանդ.)
Տր. Գ. Ֆինճանճեան էֆ. Բշ. Ս. Ուր. » » »
Տր. Պ. Գալայճեան էֆ. Դշ. Ուր. Շբ. կէս օրէն վերջ

Դարմանատունը վարկ մըն ալ բացած է Պօլսոյ արուարձաններէն իրեն դիմող «ծանօթ» յաճախորդներուն։ Հանասաութեան ի վաղուց ունեցած սկզբունքին համաձայն — որ է ուղղամտութիւն — դեղագիրներն պատէնը միշտ կէտ առ կէտ կը գործադրուին կատարեալ խղճի մտօք։ Աւելցուցէք այս առաւելութիւններուն գիներու մասին ընծայուած անմրցելի պայմաններն՝ ու այն ատեն գոհութեամբ պիտի դիմէք առ դեղարան

ԻՔԻ — ՔԱԲՈՒԼՈՒ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Պ. ԹՈՒԼՊՈՒԼԵՆՏՃԵԱՆ

ՊԱՀՃԷ ԳԱԲՈՒԻ ԹԻՒ 32

Ուրբաթ օրերը բժիշկները ձրի կը ճայիին առաւօտուընէ մինչեւ երեկոյ

Դեղարանս զրկուած բոլոր անալիզները. բոլոյ բժշկական, արհեստական և մաքրագիտական. կը կատարուին կայս. Պալատի քիմիագէտ Տքթ. Միքէլոս և իր ընկերը՝ Բժշկական վարժարանի ուսուցիչ մասնագէտ Ճէլալեան էֆ.ներու կողմէ։

ԸՆՏԻՐ ՉԿԱՆ ԻՒՂ 8—20

Ա. ՏԻՐԱՏՈՒՐ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼՈՒՍԱՆՎԱՐՉԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅՔԻՑ

ՄԵՆ ՄԹԵՐՔ ԼԻԻՄԻԷՐ, ԺՈՒԿԱԼ ԵՒ ԿԱՖ ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ ՄԻՇՏ ԱՄԵՆԱԹԱՐՄ

ՁՈՒՆ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԽԱՒԱՔԱՐՏԵՐՈՒ, ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ ԴԵՂԵՐՈՒ ԵՒ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒՆ

Կեդրոնատեղի ԱՇԷՆՏ ՍԸՆ հոչակաւոր տան ակուառներու եւ խաւչաներու, ինչպէս նաեւ ատամնաբուժական ամէն տեսակ պէտքերու։ 16—39

Դարմանատուն
Թիւ 13 Մէ, Գէնէ
Սարայ ճրագի մը յանքան մը դիրքնա

Ս. Կ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ՄԱՍՆԱԳԻՏ ԲԺՇԿ

ՀԱՐՈՒՍՏԱԿԱՆ ԿՆՈՋԻ ԹԻՒ

Մասնաւորապէս Գիրուքեանի Գարաղաց մէջ

Մեր վարձատրութիւնը փոքրագոյնն է։

4—50 Բոլոր թէ ֆանտասիան քամ

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՈՒՏ ՔԱՂԵԼ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԷՐՃԱՅԻ

ԱՊԱՌԻԿ ԵՒ ԿԱՆԽԻՆ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Գոնաբեղէնեներու, ամէն տեսակ կահ-կարասիներու եւ ամէնէն նորաձեւ հագուստներու, եւ այլն

ՀԷՐՃԱՅԻ HERCZAI

Պատիւ ունինք ծանուցանել պատուաբժան հասարակութեան թէ՝ մեր վաճառատան ապրանքներուն տեսակները աւելի նոխացնելու ու մեր յարգելի յաճախորդաց աւելի գոհացում տալու նպատակաւ, ոգեկրութեան վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներէ զատ կիներու և այրերու համար՝ և մեծ ու փոքր ամէն տարիքի յատուկ զգեստներու, ճերմակեղէններու և (թաւֆիկ) ու միանգամայն ամէն տեսակ առաջնակարգ կարասիներու (ձեղունի զամբաներ, ափիսէներ և այլն) ճոխ մթերանոց մը հաստատած ենք, խիստ դիւրամատչելի գիներով և կանխիկ ու ապառիկապայմաններով,

Արդ՝ կը խնդրուի մեր համակրելի յաճախորդներէն, որ բարեհաճին գալով վերոյիշեալ վաճառատունները, ուրկէ անտարակոյս անհուն գոհունակութեամբ պիտի մեկնին։

ՎՃԱՐՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

1. Ապառիկ գնողներու համար հարիւրին 20 կանխիկ և մնացեալ դուարարին հարիւրին 5 չաթթական վճարմամբ։
2. Կանխիկ գնողներու համար հարիւրին 5 զեղչ.
3. Կանխիկ ծախուած ապրանքներէն միմիայն ագամանդեայ գոհարեղէնները երբ գործածուած բայց անվնաս մնացած ըլլան՝ հարիւրին 10 զեղչով, իսկ ապառիկ ծախուած և անվնաս մնացած միմիայն ագամանդեայ գոհարեղէններէ ալ հարիւրին 15 զեղչով եւ կ'առնուին։

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԶԿԱՑ

3. Գ. Շուքբաթկան վճառմանց համար հաւատիչներ ընդունիսս պատրաստ են։

Մեծ Շուկայ, Ասկերչաց Փողոց թիւ 13, Կ. Պոլիս 3 50

1865 ՍԱՆԹԻՄԵԹՔ

ՕԴՏՈՒՆԵՑԷՆ, ՕԴՏՈՒՆԵՑԷՆ, ՏԻՏՆԱՑԷՆ ԵՒ ՏԵԱՐԷ

ԵԹԷ կ'ուզէք ձեր զէմքին հրապոյրը աւելցնել, մազերնիդ ու պեխերնիդ խնամեցէք։

ԵԹԷ կ'ուզէք մորթային զզուելի հիւանդութիւններէ խուսափիլ, գործածեցէք ԱՆՆԱ ՍԻԼԼԱԿ օծանելիք անուշահոտ իւղը՝ որ մազերը դարմանելու և արմատները զօրացնելու համար բոլոր Եւրոպայի մէջ իբր միակ դեղ ընդունուած է։ Պեխերու և մորուքի աճումն ալ կը փութացնէ և կարճատեւ գործածութենէ մը վերջ կը չնորհէ անոնց արտասովոր առատութիւն և բնական փայլունութիւն։ Բաց ատի մազերը ճերմկնալէ զերծ կը պահէ մինչեւ խոր ծերութիւն։ Ուստի իր դիւրամատչելի գնոյն և բազմապիսի օգտակարութիւնները համար ներմպէս կը յանձնարարուի յարգոյ հասարակութեան գործածել՝ Անննա Սիլլակի դեղը։ Գինն է 3 կոտրին 27 դրուշ։

Ներկայացուցիչին գրասենեակն է Զէյնէեան խան թիւ 22, կալաթա։ Կը վաճառուին հետեւեալ Տեարց դեղարաններու մէջ։

Բերա, Իսթէն Տէլլասուտա թիւ 298։
Կալաթա Հերակլէս Տէօվլէթեան՝ թիւ 32.
Ենի Ճամի, Մէհմէտ Բեազիմի մթերանոցը և իր մասնաճիւղերուն մէջ.
Ենի Ճամի, Գ. Արսէն, թիւ 71.
Կէտիկ Փաշա, Լ. Կիւմիւշեան թիւ 5.
Վէզնէէիլէր, Հ. Համամ.
Գուզկունճուք Ֆարմասի Սանթրալ։

50—28 Ընդհանուր հերկայացուցիչ Թուրքիոյ՝ ՀԱՅԿ ՓԱՓԱԶՕՂԼՈՒ

ԼԱ ԲՕԼԱՐ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԻԼՊԱՕՅԻ ՊԱՆՔԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԻՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

1903 Դեկտեմբեր 31ին ընկերութեան ունեցած երաշխաւորութեան գումարները

	Ֆրանք
Պիլպաոյի Պանքան ի պահ դրուած զանազան արժէթղթերով	50,000,000
Վերոյիշեալ արժէթղթոց յաւելեալ արժէքը	21,298,712
Զանազան պանքաներու քով պահեստ	4,661,118
104,380 անգլ. ոսկի արժէքով անգլիական և հնդկական արժէթղթեր Անգլոյ Պանքան ի պահ դրուած	3,563,165
Գումար	79,523,995

ԼԱ ԲՕԼԱՐԻ Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղը արտօնեալ է հրդեհի դէմ ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ ընդունիլ յանուն ընկերութեան, և պատահած վնասները անմիջապէս և արդարութեամբ կարգադրել։ «Լա Բոլար» իր վճարմանց ատեն ցոյց տուած փութկոտութեամբ և առատաձեռնութեամբը իրաւամբ առաջնակարգ դիրք մը բռնած է ապահովագրական աշխարհին մէջ։

Գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է ԲՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ։

Տեղեկութեանց համար դիմել Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին գրասենեակները, Պոլիս Սալթան Համամ, Բինթ խան։ 25—50

ՊԷՕՑԻԻԹ ԷԼՊԻՍԷ ՄԱՂԱԶԱՍԸ

Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ՎԷ ՇԻՒՐԻԷԹԱՍԸ

Իսքանպոլ, Սուլթան Համամընտա Թոփխանեան խանը թէմիլ 30 գաթքնտա

Էլպիսէ մաղազաները միանգամայն հէմտ է՝ նոր էսկի վէ էն զիւտէ քէսպի էմիրլէր թիմիլ օլան վէ 1871 սէնէսինէ թէէսիս օլունան Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ պէօյիւք էլպիսէ սէրօղիթիսը, էսկի նամ ու իւնվանները վէ մէքեանները տաբա թէպտիլ իթմէտիքէն մտատա, սանիպ վէ միւհեսիսի պա. ուէֆա պիր գաթ տանա ինգիլպէ վէ թէքէմմիւլէ պէզիր զարէթի իսէրէք, Թոփխանեան խանի, ուսմամ իքնէնի գաթքը քէնտուսինէ հասր վէ մաղազասրը թէվէսսիս էլէմիլ տիր։

1. Օրատա մէվճուտ էլպիսէլէրին ոսն մտատա գումաշ վէ պիլիմլէրինի,
2. Գումաշլարին մէթանէթ վէ զէրաֆէթինի,
3. Ֆիլպէլարին զայէթ միւթէնէլլ, վէ էլվէրիշլի օլմասրնը։

Բէնիլան կէօրէն միւհթէրէմ միւշթէրիլէրին մէգթիր մաղազասրմրզ. ատան այրըլմայանազլարընա գովիյէն էմրնիզ։

Մէզքիւր մաղազատա էօլչու իւզէրինէ ատ էլպիսէ եարըլմազատա տրբ։

ՖԻՅԱԹ ՄԱԳԹՈՒ

ԲԱԶԱՐ ԿԻՆԻԼԵՐԻ ՏԷ ԱԶԸԴ ՏՐԲ 8 50

ՊԱՂՏԱՏ ՕԹԷԼԻ

ՀՈՅԱԿՈՒՊ ՕԹԵԻԱՆ

Էսկի Զատիքիյ Ճասսէսի

Նոր օրինուած գեղակերտ տեսիլքն մէջ

Դէպի Պապը Ալիի դարտիվերը բարձրացողներ կը տեսնեն հսկայ չէնք մը, հարատարատեսական վերջին օրէնքներով գեղակերտ կառուցուած, որ իր արտաքին չքեղութեան հետ կը բռնադատէ նաեւ առողջապահիկ պայմաններու ամբողջութիւնը։ Այս է ՊԱՂՏԱՏ ՕԹԷԼԻՆ, զոր այս գործերուն մասնագէտ ՕԱԿՈԲ ԷՖ. ՆՇԱՆԵԱՆ վարած է ու կառուցած ճիշդ եւրոպական սիստէմով։ Մաքուր ու հանգրատուէա անկողիններ, օդաւէտ ու լուսաւոր սենեակներ, եւրոպական ու արեւելեան ոճով էէմիլներ, առատ ջուր ամէն յարկի վրայ, չքեղ սրահներ ընթերցանութեան, հիւր ընդունելու և ժամանցի, ձիրան համար եզկ չերմութիւն մը, պարկեշտ և պատուաւոր ապասարկուներ, մաքուր ճերմակեղէն և վերջապէս հանգստութիւն ապահովուած։ Փափաքողներու համար նաեւ ճաշ օթէլին տակի ՄՕՏՆԴԱՆ ճաշարանն։

Գին մէկ առաջնակարգ անկողինի՝ 10 դրշ. Բ. կարգի՝ 5 դրուշ։

Ցանկալի է Ֆ. Նշանեան պատիւ ունի ծանուցանել իր առուտուրի յաճախորդներուն թէ դատ առաջնոյն կը շարունակէ իր գօմքսիոնի ու գանձումներու և վճարումներու հիւղը, միեւնոյն օթէլին մասնաւոր մէկ բաժանումին մէջ։ Իսկ կոչակաճառութիւնը կը շարունակէ նոյնպէս Իսկէնտէր Պողոսի, իր հին վաճառատան մէջ։ 6—10

ՅԱՇԱՐԱՆ ՍԼԱԹՈՒՐՔԱ

ՏՈՒՆԻ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ

ՄԱՏՐՈՒՍ ԵՒ Ա.ԺԱՆ

Ղալաթիա, կամուրջին հրապարակը Թալի փատա սոգագ թիւ 13

ՀԱՃԻ ՆՇԱՆ

Նախկին խոնարհարապետ Գումխանէ խանի, տարիէ մը ի վեր հաստատած է վերոյիշեալ ճաշարանը, ուր անգամ մը դիմողը կը հարկադրուի յաճախորդ ըլլալ, որովհետեւ կատարելապէս գոհ կը մեկնի թէ մաքրութենէն թէ՝ համով հոտով կերակուրներէն և թէ գիներու չափաւորութենէն։

Ստոյգ առաւելութիւններ՝ զորս չպիտի կրնան գերազանցել ուրիշ մրցակիցներ։

Փափաքողներու՝ տաւերն ալ ճաշ կը ղրկուի։ 30—18

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ԻՍՐԷՅԷԼԻ ՄԷՀՄԷԹ ՍԸՅԴԸ ՊԷՅ

Պապը Սալի Ճասսէսի, թիւ 102

ՀԻՄՆԱԴԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ

Դատական և պաշտօնական գործառնութեանց դիւրութեան գրասենեակին.

Այս գրասենեակին մէջ կը խմբագրուին ամէն կարգի ազերագիրներ և լրահաներ, կ'առանձնուին Հօգուզի և Շերիի գատարաններու յատուկ գատեր։ Գաւառներէն ղրկուելիք 20 ղրուշոց բոլոր և կամ կանխիկ դրամի փոխարէն, մայրաքաղաքիս պաշտօնատանց մատուցուած ազերագրերուն և պաշտօնաթղթերուն համար ստոյգ տեղեկութիւններ կը տրուին։ Պատասխան կը տրուի փութով ամէն նամակի։ 1—10

Տեղատեղիք Վէզնէճիլերէ քեռին Իտան վէ Սուպիհ պիրաէրլերինին թէզիրխանէլերի ատբուն իտտ մէվճուտ չայագ վէ գաղմիր վէ չուգա վէ սիր էշեա վէ էմթաան միլէնվիմանի մարը հալեն 18ինէ միւատթի սալը կիւնի զբսէրթը ատքերիէ մահգիմիրիլիր լէտէլմիզատէ տիրէ Ֆիրուսթ օլունանդանան, չիրոյա թալիպ օլան զէվաթրն եէվմը մէզքիրաէ մահալը միզատէտէ պուլնմայարը իլան օլունուր։

15 Զիլգատէ 322 3—1

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ԱԶԻԱ, ՄԵԾ ՌԱՍՏԱՆ-ԴՈՒԱՌՈՒ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 6

ՀԻՒԱՆԴ ԿԷՆԴՐՈՆԷՆ ԱՄԷՆ ՕՐ

Կիրակի օրերը ժամադրութիւնամբ

50—29

Տ. Զակարեան

Մեծ Կամուրջ

Զարդարեալ Ոսկեղենագործ

Մի դրամ Զէր 20 Զ.ԾՐԱՆՆԻ ՄԻՆՉԵՒ 30-40 դրուշ արժէք ապրանք։ Դիմեցէք Զ. Ճուկարեան Ճառագրոնը՝ որ պիտի գտնէք միշտ ամէն էշանակի. նոր և ճաշակաւոր, ծոր չանպանութիւնով ընդ յիւրպարդելոյ, ամենայն հպատակաւոր գիրքով։

Կ. Զաքարեան 12

Գրասենեակային գործարանի թիւնի խրեմ Տրոմի կարարութիւնը ուղղիլ ուղղութեան անմիջապէս։ Նշանակ։ Հրդեհ պիտի գրուի։

Վերջն գիր։ 30—7

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ